તારીખે મુલ્કે સોરઠ

કીસ્સા

હાજીમંગલોરીશાહકા.

(ઉર્દુ ઝબાન ઔર ગુજરાતી હરફોંમે.)

છપાનેવાલા

મહાદેવ રામચંદ્ર જાગુષ્ટે-બુકસેલર.

પુસ્તકાલય-અમદાવાદ.

આવૃતિ ત્રીજી. પ્રત ૨૧૦૦.

અમદાવાદ.

રાજનગર ટાઇપ ફાઉન્ડરી પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ.

સંવત ૧૯૬૧ સને ૧૯૦૫

કીંમત રૂ. ૦-૪-૦

કીસ્સો હાજી મંગલોરીશાહકા.

દીલને મેરે કહા યું કુછ યાદ કર ખુદાકી,
પાવે તુ ફએઝ જીસસે તારીફ કર મૈલાકી.
માલુમ નહીં કીસીકો તેરે સો ઇંતેહાકી,
શીરીં ઝબાં મુઝહે દે તોફીક નેક રાહકી.
સુનયોરે કાન ધરકે જો કરની હએ ખુદાકી
યારાં દેખો હીમ્મતકો હાજી મહમુદશાહકી.
કુદરત તેરી બડી હએ વાં નહીં કીસીકા ચારા,
સાહેબ સચ્ચા તુ કાદર રોઝીકા દેનેહારા;
નેકી બદી હએ તુજહસે બંદાતો હએ બેચારા,
પહોંચે નઝર કીસકી યેહ ખેલ હએ નીયારાં—સુનયો.
કુદરત સતી બનાએ શમસો કમર સીતારે,
ચવદા તબક પલકમેં કુદરત સતી સંવારે;
કીજે કરમ તો અપના બખશેં ગુનાહ હમારે,
રાખેં શરમ દુનીયામેં મોહતાજ હએં તુમ્હારે—સુનયો.
દાતાર તુ સચ્ચા હએ ખાલીક સબી ખલકપર.
હઝદા હઝાર અલમ જીન્નો બશર મલકપર;
કુનકે કહેસે સારા બન્યા અરઝો ફલકપર;
કયા નુર હએ અલા નુર કુરબાનહું જહલકપર—સુનયો.
રબને લે નુર અપના એક દોસ્તકો બનાયા,
દીતીઊસે નબુવત સરપર છતર ફીરાયા;
સાતોં તબક સંવારે મેરાજકો બુલાયા,
જીતને હુએ પયમબર ઉનપર ખતમ કરાયા—સુનયો.
અહમદ નબીકો હકને કયા મરતબા દીયા હએ,
દો જગકી બાદશાહી શાહોંકા શાહ કીયા હએ;
મીઠે નબીને હકસે બખશા ઊમ્મત લીયા હએ,
દેખો દરસ નબીકા શીરો શકર પીયા હએ—સુનયો.
દોં જગકે તાજ તુમ્હીં હઝરતે નબી,
હકને દીયા હએ રાજ તુમ્હીં હઝરતે નબી;
હો સાહેબે મેરાજ તુમ્હીં હઝરતે નબી,

હમ આસીયોંકે રાજ તુમ્હીં હઝરતે નબી—**સુનયો.**
બરહક નબીકે યારાં અબાબકર સાદેકીન,
ઊમ્મતકે વએ ગમખ્વાર ઉમર મીર આદેલીન;
જમા કીયા કુરઆન વોહ ઊસમાન બીલયકીન,
દુલદુલ સવાર શાહ અલી હએદરે યકીન—**સુનયો.**
હઝરત અબાબકરપર લાયા સદક શીતાબ,
કુરબાનહું ઊન્હોંપર જો આદીલ ઉમર ખતાબ;
ઊસમાં ગનીકો દેખો જું ચંદ હએ મહેતાબ,
ખુત કાંપતે અલીસે હઅબતસે ચડતી તાબ—**સુનયો.**
ઊમ્મતકી હએ ખુઝાદી બી ફાતમા બુતુલ,
સરતાજ ઊનકે હએદર બાબા તો હએ રસુલ;
હકકી હએ મેહેરબાની ઉનપર સદા ખુસુસ.
બેહેતર હએં બીબીયોંમેં યું સાહેબે જુલુસ—**સુનયો.**
ફરઝંદ ફાતમાકે હસન ઔર હુસેન જવાં,
ઊમ્મત જો હએ નબીકી ઊનપર યું મેહેરબાં;
કાસામ અલી અબ્બાસ જું માહતાબે ખુશનુમાં,
બહેરે તકી ઔર નકીકે કરો યાદ દીલરવાં—**સુનયો.**
મુસલીગ ઇમામ જાફરે મુસા અલી રઝા,
મએદાને કરબલામેં હકને લીખી કઝા,
ઊનકો દીયા ખુદાને શહીદોંકા મરતબા,
મહેશરમે કુરીયોંકો મીલેગી સો યું સઝા—**સુનયો.**
અસકરઅલી વબાકર સાદીક હુએ શહીદ હએ,
હાતીમકી બાત ઊનકી કીયામત તલક કહી હએ;
સુનકર વે કુરીયાંકી હુરમત સબી ગઇ હએ,
લાનત ઊન્હોંપે હરદમ ઊમ્મતને યું કીઇ હએ—**સુનયો.**
મુસા ઇમામ કાઝીમ અકબર હસન હુસેના,
સાચે હએં ભાઈ મહેકી હકને રખે તવાના;
ફતહા જો જફ્ફત હનીફા કાફીર સાથે રવાના,
સવગંદ અપને ઉપર પાની કીયા હએ ખાના—**સુનયો.**
મઝહબ હએં ચાર બરહક આઝમ ઇમામ શાફી,
માલીક ઔર હંબલી ખુબ સબ મુનકરોંકો કાફી;
ઊનકે મુરીદ મુઝહકો બખશે ખુદા મઆફી;
આરોંકે સાચ બુજહું મઝહબ હમારા **હનફી—સુનયો.**

અલ્લાહ હએ હસનકી મીરાં યું દસ્તગીર,
કાંધા દીયા નબીકો વોહ સાહેબે નઝીર;
પીરોકે સર છતર હએ હઝરત પીરાનેપીર,
મોહતાજ હએ મુરીદાં સબ આસીયાં અસીર—**સુનયો**
હકને બડા મરતબા તુમકો દીયા હએ આલા,
ઝાહીર કીયા દુન્યામેં રોશન બડા ઊજાલા,
પીછે નબીકે તુમને ઇસલામકો સંભાલા,
હું મુંતઝીર દરસકા અએ સાહેબે કમાલા—**સુનયો**
કરના મદદ હમારી મહેબુબ સાહે આલમ,
ખાદીમકી સબ હકીકત જાહીર હએ તુમકો માલમ;
મુશકીલ તુમ્હીં કુશાહો બેશક ગરીબ હાલમ,
કરયો દફા બલાકો દુશમનકું ઝેરે ઝાલમ—**સુનયો.**
ગુજરાતકે મુલકકો તુમને ફતાહ કરાએ,
સબ કુફ્ર ઝેર કરકે ઇસલામ દીં જગાએ;
નાઘેરકે મુલકમેં હાજી મહેમુદશાહ આએ,
ફરમાનસે નબીકે સબ કાફીરાં ખપાએ—**સુનયો.**
શેખદીનને કહા યું કીસ્સેકો અબ ચલાઊં,
હાજી હુએ મદદપર સારા બયાં સુનાઊં;
દીલકા કરૂં મેંએં ઘોડા ચાબુક ઝબાં લગાઊં,
મએદાનમેં અકલકે દો લબ સતી દવડાઊં—**સુનયો.**
મહીનેમને સફરકે કીસ્સેકો મએં ચલાયા,
અબ બએત ચલા બનાતા કીસ્સેસે દીલ લગાયા;
તારીખ સાતવીંપર મુજબ દીલમેં ખ્યાલ આયા.
બોલું બયાં સો અબ મએં કીસ્સેમેં ધ્યાન લગાયા—**સુનયો.**
કહેતાહું અબ બયાં મએં પરભાસ ઊસ પટનકા,
તીરથ હએ હીંદુઓંકા જંગ હોગયા દટનકા;
શીરીં ઝબા મએં બોલું સુખના સુખન રતનકા,
સુલતાંન મહેમુદશાહકી આંખોકી મું જતનકા—**સુનયો.**
ખાસ હએ પીર હાજી ઉનકા અછા હએ નામ,
નાઘેરકે મુલકમેં ઝાહીર હએ ખાસો આમ;
રાખે નીયતકો સાબીત જો કોઇ સુબ્હોશામ,
ફીરકર મંગે મુરાદાં હોવે ઉસીકા કામ—**સુનયો.**
આગે સો ઉસ મુલકમેં કુફ્ફારકાથા ઝોરા,

બામનને બુત પરસ્તી મોમીનથા ઉસમેં થોડા;
રાજાકા બહોત લશ્કર પ્યાદોસેં સરસ ઘોડા,
કરતા સીતમસેં સખતી હર મુસલમાંપર જોરા—સુનયો.
રાજા જો થા કુંવર પાસ વાધીલ ઉસકીથી ઝાત
થા બેઇમાન સંગદીલ કરતા હરેક ઉપર ઘાત;
હમેશા એક મુસલમાન મારતા અપસકે હાત,
લોહુ બગએર દેખે ગમતી ન કીસકીથી બાત—સુનયો.
રાજાકે પાપકી જબ ફરયાદ હુઇ હર જગાપર,
મક્કેમેં હઇ બશારત હાજી મહેમુદશાહપર;
તોડો તુમ્હીં કુફરકો કીસ્તીમેં બએઠ જાકર,
હમલા કરો હીમ્મતસે ડંકા ફતાહ બજાકર—સુનયો.
હાજીને જબ નથી કો હીમત બાંધકર કહા હએ,
જો કુછ હુકમ તુમ્હારા ફરમાવ તો બજાહએ;
ફરમાશ જોતુંમ્હારી કરના મુજહે રવા હએ,
દીલજાનસેં કરું મએં રબકી સો જો રજાહએ—સુનયો.
ફરમાશ કી નબીને હાજી તુમ જીદે જાઓ,
કીશતી તયાર વાં હેએ સામાન સબ ચડાઓ;
તોડો કુફર પટનકા ઇસલામ દીં જગાઓ,
સુલતાન ગઝનવીકો ખત લીખકરન તુમ બુલાઓ—સુનયો.
હાજી મહેમુદ વાંસે તયાર હોકર આએ,
દરયાવકે કીનારે સામાન અપના લાએ;
કીશતી દેખી વહાંકી સુરત બંદરકો જાએ,
ઉનકો કહા અએ ભાઇ હમકો તુંમન બીઠાએ—સુનયો.
સુરતકે લોગથે વોહ કહેને લગે વોહ સારે.
કીશતીમેં જાગ કાંસે બએઠે રહો કીનારે;
કીશતી ઉપર તો આએ વાં બન પડે હએ ભારે,
ચડગો સો ઔર કીસીમેં કીશતી બહોત કીનારે—સુનયો.
કીશતી ઉન્હોં હંકારી સારે સીડાં ચડાકર,
બંદરકી બાહેર કાડે વાં બાવટા ખડાકર;
સબ દીન ચલી વોહ કીસતી ફેર રએનકો ફીરાકર,
આવે સો ઉસ જગામેં ફકીરકી દેઆપર—સુનયો.
તકરાર કી ઉન્હોને કયા હએ સબબ જો યેહથા.
કીશતી ચલે મંઝીલપર માલુમ કુછ ન હોતા;

આયા હુએ અએસા જાદુ ચલને કીધર ન દેતા,
માંનત કીસીકી ભુલી ઉસસે અટક સો રહેતા—સુનયો.
ઉનમેંસે એકને બોલા ફકીરકી બદ દોઆ હુએ,
દુરવીશકો પીરાયા ઉસકી જો યેહ સઝા હુએ;
ધુંડો શીતાબી ઉસકો બીઠલાઓ તો ભલા હુએ,
દવડે સબી વોહ લોગાં હાજીકો ધુંડલાએ—સુનયો.
હાજી મંગલુરી શાહકો કીશતીમે લા બીઠાએ,
ખુશીયાં કીએ સબોંને લંગર તબી ઉઠાએ;
હકકે આગે અરઝકર કીશતીકો તબ ચલાએ,
મંગલુરકે બંદરકો એક રાતમેં દીખાએ—સુનયો.
દેખા બંદર ઉન્હોને ખુછહાલ હોકે સારે,
કુદરત્ત ઉપર ખુદાકી કુરબાન હોકે વારે;
હાજીકી યેહ દોઆસે પહોંચા હમેં કીનારે,
પાંવ ચુમનેકો લાગે લાચારહો બીચારે—સુનયો.
હાજીને તબ કહા યું લેજાઓ ઉસ બંદરપર,
કીશતી સતી ઉતારો બએઠે હમેં સો જાકર:
યાં કામ હુએ હમારા કરના ઉસે બજાકર,
ફરમાન હુએ નબીકા જાના મુજહે હુએ ચલકર—સુનયો.
યું કર કહા ઉન્હોંને બંદર સોહએ નીકારા,
પથ્થર ઔર ભાટ ભકડ કીતને જગા હુએ ખાડા;
પાવે ખતા યાં કીશતી ડુબજાએ માલ સારા,
સાથી ચલો હમારે સુરત કરો ઉતારા—સુનયો.
હાજીને હાથ ઉંચા હકકી તરફ ઉઠાએ,
એક પોસ્તથા હરનકા પાની ઉપર બીછાએ;
બએઠે ઉસીપર આપી કસ્તારને ચલાએ,
એક આનમેં ખુદાને બંદર ઉપર પહોંચાએ—સુનયો.
હાજી મહેમુદ વહાંસે પાની ઉતરકર આએ,
મંગલુરકે બંદરપર તશરીફ લેકે આએ;
મુનકર જો ઉનકે દેખે હએબત ઉન્હોંને ખાએ.
કુફ્ફાર તોંડનેકો ફરમાં નબીકા લાએ—સુનયો.
હાજીને કી ઇશારત કીશતી તુ યાં ખડી રહે,
દીન હો મંઝીલકે પુરે તબતક તુ યાં પડી રહે;
મંગલુરકે બંદરપર લંગર બીના અડી રહે,

સબકે અમરસે કીશતી પાની ઉપર ચડી રહે—**સુનયો.**
કીશતી રહી અટક કર ઉસ જાએપર ખડીહો.
હાજીકી કુછ દોઆસે પાંવ ગાડકર રહીવો,
દીન રએન કઇ ગુઝારી ઉસી ઠારપર સો માહ દો,
હીકમત ઉન્હોંને કીતી સર કુટકર રહેવો—**સુનયો.**
ગહીને અડાઇ પીછું હાજીને કી ઇશારત,
કીશતીતુ ચલ વતનપર લાગી તુજહે બીસારત;
માલમ તંડેલ બોરી સબકો લગી તીજારત,
બીગડાહએ કામ સબકા સબને ખોઇ સવારત—**સુનયો.**
કીશતી ચલી ઉપડકર નવબત ઉન્હોં બજાએ,
હાજીકી અબ દોઆંસે સુરતકો હક પહોંચાએ;
પહોંચી બંદરપર કીસતી તોપાં સભી ચલાએ,
ખુશયાં હોઇ ઘરોંઘર હકને સો લા મીલાએ—**સુનયો.**
મંગલુરમેં નબીને ફીરકર કહા અએ હાજી,
કરતે હએં લોગ ખુશાયાં મંગલુરકે હો સાહજી;
જાઓ સો અબ પટનકે ફતહ કરો યું ગાઝી,
તોડો સો બુત પટનકે ઉસમેં હમેં હએ રાઝી—**સુનયો.**
હાજીને કર ઇરાદા મંગલુરસે ચલેહએ,
નજદીકનઆ પટનકે ખુશહાલહો અડે હએ;
મવસુફ શાહકે જાગે ઉપર સો આ ખડે હએ.
ઉટાકે જહોકયે વાંસરવાન સબ ખડે હએ—**સુનયો.**
હાજીને તબ કહા યું સરવાનકો અએ ભાઇયો,
પએગામ જો હમારા રાજાકો જા પહોંચાઇયો;
હાજીકા યેહ સુખન સુન ઇમાન સારે લાઇયો,
કલમા કહો નબીકા મીલનેકો સારે આઇયો—**સુનયો.**
સરવાન સબ જમાહો કહેને લગે અએ હાજી,
બએઠા ન ઇસ જગાપર રાજા બડા હેએ પાજી,
કરતા હએ ખુન હમેશા લહુ દેખતા હએ તાઝી,
દુશમન હએ મોમીનોંકા કરતા હરૂકસે બાઝી—**સુનયો.**
હાજીને તબ કહા યું સરવાંનકો ડરો મત,
પએગામ કહો હમારા હીલા સો કુછ કરો મત;
રાજાકો જા સુનાઓ ગુસ્સા તુમ્હેં કરો મત,
યેહ બાત હએ નક્કાકી રાજાકો કહો લડે મત—**સુનયો.**

સરવાન તબ હંસે સબ કહેને લગે ગેહ કયા હએ,
રાજાકો જા કહેં હમ સારોંકી જાન જાએ;
મારે સભોંકો અવ્વલ ખાના વોહ પીછે ખાએ,
ગુસ્સેસતી શીતાબી ચડકર તુમનપર આએ—**સુનયો.**
હાજીને તબ નઝર કર ઊંટોં ઉપર ફીરાઇ,
યાંસે ઉડો ચલો મત હકકી તુમ્હેં દોહાઇ;
જંગલમેં હાંકનેકો મીલકર ચલે વોહ રાઇ,
હાંકેસતી ચલે નહીં કુદરત અજબ ઇલાહી—**સુનયો.**
સરવાન સબ અપસમેં કહેનેલગે અએ ભાઇ,
ફરયાદકો ચલો સબ હીકમત ઇને લગાઇ;
હાજીકી સબ હકીકત રાજાકો જા સુનાઇ,
રાજાકા ખાના છોડા સવગંદ જલદ ખાઇ—**સુનયો.**
રાજાને ઊઠ ફજરકો ચોબદાર બુલાયા,
હાજીકે મારનેકો લશકર સભી ચડાયા;
હથીઆર વોહ હતબ સબ સંગ હાથમેં લેઆયા,
આપી ચડા શીતાબી ગુસ્સેમેં ભરકે આયા—**સુનયો.**
હાજીને કાફીરોપર જઝબા કીયા નઝરકર,
બેદીન મુનકરોંકે પાઓં રહે અટક કર;
મુખસે જો લાફ બોલા વાહ જીબ રહી લટકકર,
જીન હાથકો ઊઠાએ ઊચે રહે ચીટકકર---**સુનયો.**
દી તી સઝા સભોંકો રાજા રહા ખુલાસા,
કાફીરને કી ગુઝરી દેખા નઝર તમાંશા;
કદમોંમને પડા જા ખાદીમ તુમ્હારા ખાસા,
સબકી કરોં ખલાસી જીનેકી નહીં હએ આસા—**સુનયો.**
હાજીને ફેર નઝર કી સાબીત હુએ વોહ સારે,
નઝદીક આકે બએઠે બાતાં કરે બીચારે;
દેવલમને યકાયક જહાંજર બજી નકારે,
હાજીને તબ કહા યું ઇસ શહેરમેં ગેહ કયારે—**સુનયો.**
રાજાને તબ કહા યું સોમનાથ હએ હમારા,
દેવલ બડા હએ ઊસકા બજતા હએ વાં નકારા;
તુમકો ચલો દીખાવેં દેવલકા રૂપ સારા,
કઇ રામરંગ તમાશા દેખો કરો ઉતારા—**સુનયો.**
હાજીકો તબ વોહ રાજા ચલશહેરમેં લેઆયા,

બોહલાયા ખુશ જગાપર પકવાન તબ પકાયા;
ભરકે તબકમે ખાના હાજીકે આગે લાયા,
કહેને લગા યેહ ખાઓ ખીદમતમને મએં આયા—**સુનયો.**
હાજીને તબ કહા યું ખાનેકો મએં ન ખાઊં,
હીંદુકે ઘરકા ખાનાં ઇસમેં ન હાથ ડાલું;
ખાયા નહીં કભી મએં દીલકો સો કયું ફીરાઊં,
ઇશ શહેરમેં મુસલમાં હોવે ઉસકે યહાં મએં જાઊં—**સુનયો.**
રાજા હએ દીલસે ખોટા રખતા હએ દીલમેં ઘાત,
હએ બેઇમાન જહુટા કરતા હએ મુંહસે બાત;
ખાના નહીં યેહ હમકો લાગા હએ તેરા હાથ,
કરતા હએ નીત ખરાબી કોડી હએ ઇસકી ઝાત—**સુનયો.**
હાજી ઉઠે વહાંસે ઢુંડે શહેર પટનમેં,
પુરીથા માઇ ઘાંચન ઉતરે ઉસીકે ઘરમેં;
રોતી ઉસીકો દેખે બેઝાર હએ બદનમેં
ફરઝંદ મારનેકા વારઃ સો હએ ફજરમેં—**સુનયો.**
ઊસકો દીયા દીલાસા માઇ તું અબ સબર કર,
તેરે પીસરકે બદલે જાએંગે હમ સો ચલ કર
રોતી રહી વો છાની તકવા હુવા હએ દીલપર,
ખીદમત જાકરને લગી દીલજાનસે દોઆકર—**સુનયો.**
આય ફજર બુલાના ઘાંચનકે છોકરેકું
હાજી મહેમુદ ઉઠકે ચલકર ગએ હએં સામું
આતે ઉસીકે બદલે મરનેકો લડકી રાહસું
જાકર ખડે હીમતસે જો કુછ કરે સો કર તું—**સુનયો.**
રાજા સો દેખ ઉનકો લગા જો બોલને યું;
ઘાંચીકો છોડદેકર ફુકરાકો લાએહો કયું?
કહેને લગે યું સારે આયા હએ યેહ ખુશીસું,
બદલા કીયા ઉસીકા મરનેકો અપને દીલસું—**સુનયો.**
રાજાને તબ કહા યું હાજી તુમ્હીં કયું આએ ?
ઘાંચીકા કામ હએ યાં તુમકો નહીં બુલાએ,
બએઠો તુમ્હી મકાંપર ભેજો ઉસીકો જાએ,
તુરફએન તુમ કરો મત ઇસ બાંતમેં ભુલાએ—**સુનયો.**
હાજીને તબ કહા યું ઘાંચીકા પુત પ્યારા,
ડરતા નહીં ખુદાસે અએસા તેરા અંધારા;

પહોંચે તુજકે નતીજા હએ યેહ સુખન હમારા,
એકસ ગરીબ હએ વોહ લાચાર હએ બીચારા—સુનયો.
રાજાને તબ કહા યું લેજાવ ઉસે મકાંપર,
દેવલ સામે બીઠાઓ મારો ઉસીકો જાકર;
બુત પુજને સીતાબી આતાહું મએં સો ન્હાકર,
લહુ જહેલને ઉસીકા ટીલા કરૂં ચડાકર—સુનયો.
હાજી મહેમુદ શાહને યુંકર કહા ઉસીકો,
ઝાલીમ તુ જોર મતકર મત તું સતા કીસીકો;
બુત હએ તુમ્હારા જહુટા કુછ દેખકર સમજહતા,
હકને બડા મરાતીબ બખશા હએ મોમીનોંકો—સુનયો.
હાજી મહેમુદશાહકો રાજાને યું કહા તબ,
બુત હએ હમારા સાચા દેખો તુમ્હીં ચલો સબ;
વોહ તાર બીન ખડા હએ કીતની મુદતસે અબલગ,
સોમનાથકે ઇસમસે મીઠાસ પાતે હરલબ—સુનયો.
સોમનાથ તેરા રદ હએ ઔર બુત જીતે સભી કુંડ,
કલમે ઉપર મદકલા દીલકા કુફર તું કર દુર;
સાબીત પડે જો કલમા ઉસ મુખ ઉપર સદા તુર,
ખીદમતમેં હક સો દેવે જન્નતમને ઉસે હુર—સુનયો.
રાજાને તબ કહાયું હાજી હુનર દીખાઓ.
જો કુછ ઇલમ તુમ્હારા વોહ યાં પડો યાંગાઓ;
દેવલ સનમકે ઉપર હીકમત તુમ્હીં ચલાઓ,
હમ દેખેં તમાશા કુછ હુકમ કર મંગાઓ.—સુનયો.
હાજીને તબ કહા યું દેખેં દેવલ સો તેરા,
તુ સાથ ચલ હમારે કીસ શાનકા હએ ડેરા;
દીખલા સભી તમાશા કયા રૂપ હએ ઘનેરા,
તકરાર ફેર તો કીજો દેખેં સો કામ મેરા—સુનયો.
રાજાને તબ કહા યું હાજી ચલો લેજાઉં
સાથી ચલો હમારે દેવલ તુમ્હેં દીખાઉં;
દેખો તુમ્હીં તમાશા ખુશ જાગપર બીઠાઉં,
હોતી હએ રાગબાઝી તુમકો ચલો સુનાઉં—સુનયો.
હાજીકો તબ વોહ રાજા દેવલમને લેઆયા,
ડેરેમને ફીરાકર સોમનાથકો દીખાયા;
કછ રાગરંગ તમાશે બાજે કભી બજાયા,

બાજેકે બાજનેમે દેવલ સભી ગજાયા—**સુનયો.**
ગામન બહોત બામનીયાં ગાતી ઔ નાચતે હુએં,
કંઇ તાલ ઔર તંબુર નવબત વા બાજતે હુએં;
મુરદંગ ઔર જહાંજ ઢોલક જહાંજર વા ગાજતે હુએં,
બોટે સભી બુંજદંર કાશીર વાં રાજતે હુએં—**સુનયો.**
દેવલમને અજાયબ કંદીલ એક ટંગાયા,
કયા કામ હુએ ઉસીકા કઇ રંગસે રંગાયા;
કીમત નહીં ઉસીકી દો લાખકો મંગાયા,
રાજાને તબ બુલાકર હાજીકે તઇ દીખાયા—**સુનયો.**
દેવલ સભી હુએ રંગી હીરે કંઇ જડે હુએ,
પુતલે હુએં ચવતરપ સબ હાથ બાંધકર ખડેહુએં;
સોમનાથકે મુકાબીલ મેવે કીતે ધરે હુએં,
ખાતા નહીં કછુ વો આગે પડે સડે હુએં—**સુનયો.**
એક ખીઆલ કીસતરેહકા ઉન બામનોંને ગાયા,
હાજીને સુનને દીલકો હકકી તરફ લગાયા;
કીતે સમજહ હકીકી હાજીકો હાલ આયા,
કર યાદ હકકી હરદમ ઘટમેં ઝીકર ઉઠાયા—**સુનયો.**
હાજીકી સુન ઝીકરકો રાજા કહા અએ યારો,
યેહ વકત હુએ તુમ્હારા આકાર ઇસીકો મારો;
પકડો ઇસે શીતાબી ડેરેસે બાહેર કાડો,
દીલમેં કછુ ડરો મત છાતી તુમ્હોરી ઠારો—**સુનયો.**
હાજી ઉપર દગેસે વોહ લોગ ચલકે આએ,
ચલા ન હાથ કીસીકા હકને સો લે ભુલાએ;
હાજીકો હોશ આયા જઝબેસે સર ઉઠાએ,
કહેને લગે અએ મુનકર તુમકો કીને સીખાએ--**સુનયો.**
હાજીને તબ કહા યું અએ બેઇમાન મુનકર,
દીલમે દગા તુમ્હારે રાજાકી બાત સુનકર;
ઇસલામ સાંચ બુજહો દીલમેં જો કુછ સમજહકર.
ઇમન સારે લાઓ કલમા નબીકા પડકર—**સુનયો.**
દેવલકે આગે પોઠી પથ્થરકા વાં ખડાથા,
મેવા અને મીઠાયાં પોઠી આગે ધરાયા;
આંખોમેં જોત ઉસકી નીલમ સો વાં જડાથા,
નીલમકી જોત સીતી સબ તનબદન હુઆથા—**સુનયો.**

હાજીને ઉઠ ફજરમેં યું કર કહા અએ રાજા,
પોઠી આગે ધરા હએ પકવાન ખુબ તાજા;
ઉસકો તુંમ્હી ખીલાઓ મેવા મીઠાંઇ ખાજા,
ખાતા નહીં યેહ કયુંકર તુ તો નહીં હએ સાચા—સુનયો
રાજાને તબ કહા યુ હાજી તુ હએ દીવાના,
પોઠી તો હએ પથ્થરકા ખાવે નહી યેહ ખાના;
ઈમાન હએ હમારા બુત પુજનેકા બાના,
ખાવ તો તુમ ખીલાઓ મેવા ઔર ઘાસ દાના—સુનયો,
હાજીને માર ચમચી યુંકર કહા ઉંશીકુ,
રબકે અમરસે હટકર મેવા મીઠાઇ ખાતું;
ટુટે કુફર દીલોંકે ડેરેમેં બએઠજા તુ;
ખુશયાં કરેં દીલોંમેં હીલા સો કૂછ ન લાતુ—સુનયો
પોઠીને લે શીતાબી તબ જીબકો ફીરાઇ,
મુંહમે લીયા ફિસડકર મેવા અને મીઠાઇ;
દેખા વે કાફીરોંને હએબત ઉન્હોંકો આઇ,
કેહેને લગે અપસમેં હીકમત યેહ કુછ ચલાઇ—સુનયો
પોઠી ઝબાંસે બોલા મુજહકો જોકુછ ખીલાઓ,
ભુખાહું મએં મુદ્દતકા મેરી ખુરાક લાઓ,
પકવાન સબ પટનકે ઇનસાન સબબુલાઓ.
રાજા સમેત ચાબુ હાજી હુકમ ચલાઓ—સુનયો.
કાજીને તબ કહા યું પોઠી તુ કર સબુરી
દેવલકો ફીર ત્તલાવા કર યેહ નહી ગુરૂરી;
યાં કામ હએ બહોતસા કુછ ભુખ રખ અધુરી,
રબકે અમર સીવા યેહ હોવે ન બાત પુરી—સુનયો.
પોઠી દેવલકો ફીરકર જાકર ખડા જગાપર,
હાજીને ઘાસ ડાલા ખાને લગા સબરકર,
બોલે ન અબ ઝબાંશે દીન જાએ સબ ગુઝરકર,
હોવેગા અબ જો માલુમ તુજહકો દેઉ ખબરકર—સુનયો.
દેખા યુ કાફરોને તોભી ઇમાન ન લાયે,
ટુટા કુફર ન ઉનકા ઇસલામસેં ન આએ.
બાતાં અને મઝાખાં હાજી ઉપર ચલાએ,
ઉનકે નસીબ કમ હએ હકને સો લે ભુલાએ—સુનયો

હાજીને તબ કહા યુ હો બેઅકલ સભી તુમ,
કલમેસે ધ્યાન લાઓ જાવે તું મ્હારા સબ ગમ
કઇ પાપઔર ગુનાહ સબ બરકત સતી હોવે કમ,
દીલમે હોવે ખુસાલી ઈસલામકી સો પુરનમ—સુનયો
રાજાને તબ કહા યું ઇમાન હુએ હમનકો,
સોમનાથ પુજનેકા સમજહે નહી તુમનકો;
સોમનાથ દેવ સાચા કાટતા હુએ સબ ગમોકો,
ઉસકે નહી મુકાબી હમકો તુમ્હી કહો કયુ—સુનયો
હાજીને કહે એ રાજા સોમનાથ નહી તુમ્હારા,
ભુલો તુમ્હી ન ઉસપર ઉસકો કરો ન પ્યારા;
તાબે રહે હુકમ કે હાથ બાંધકર બીચારા,
અબ હાંકસે બુલાઉ આવે નીકલકે સારા—સુનીયો.
હાજીને હાંક મારી સોમાનાથ નીકલકર,
કીજે ન દેર ઉસમે શીદીકી જુ શીકલકર;
એક કામ હુએ હમારા જાના તુજહેહુએ ચલકર,
દેખે યે કાફીરાં સબ ધોકેશે હાથ મલકર—સુનયો.
અંદર મનાત બોલા લબ્બએક પીર હાજી,
આતાહું મએ નીકલકર મરે તુમ્હીહો શાહજી,
ખીદમત્તમેં તુમ જને મુજહકો રાખો તો મએ હું રાજી,
અએસા હુકમ બજાઉં મુનકર જલે યેહ પાજી—સુનયો.
તડકા લગર યકાયક અદરસે નીકલી મુરત,
રંગ સાંવલાથા ઉસકા સીદીકે રંગકી સુરત;
આયા કરનશ બજાકર મુજહમે હુએ અછી જુરત,
હાજી હુકમ કરો અબસબ કામકી હુએ પુરત—સુનયો.
હાજીને દીલમે યુંકર તકવા કીયા ખુદાપર,
આયા મનાત ચકલર ફરમાશ કી ઉસીપર;
યેહ ડોલચા ઉઠાકર પાની લે આ તુ ભરકર,
લેકર તુ આ શીતાબી તસબી પડે વઝુકર—સુનીયો,
મનાતને ખુશીસે લે ડોલચા ઉઠાયા,
પહોચા સો જા કુવેમે પાની અંદર ડુબાયા,
પાની તલાવકા સબ ઉસ ડોલચીમેં આયા,
ભરકે યું પુર લબાલબ હાજી આગે લેઆયા—સુનયો.
મુનકર વો કાફીરોંને દેખા તલાવ સુખા,
પાની નહીં હુએ ફસલા અસલા બના હુએ સુખા,

ફરયાદકો ચલે લોહ સબ કાયકો હુએ ધોકા.
હાજીકે છોકડેને કીતા તલાવ ચોખા—**સુનયો.**
ફરયાદ આએ કરને રાજાકે પાસ સારે,
રાજાકો આ સુનાએ કહેને લગા બીચારે;
મગર અને મછલીયાં તડપે સબી કીનારે,
દેખો તુમ્હી સો જાકર દીલસે કહોગે સારે—**સુનયો.**
રાજા કહાએ હાજી શીદી ગયા તુમ્હારા,
પાની લીયા તલાવકા ભર ડોલચીમેં સારા;
લાયા હુએ સબ ઉસડકર હોતાહએ અબ પુકારા,
હાજી કરમે કરે તુમ મરતા હુએ ગામ સારા—**સુનયો.**
હાજીને તબ વઝુ કર પાની રખાથા થોડા,
મનાતકો કહા જબ લેજા શીતાબ દઓડા;
તલાવ પુર લબાલબ કર રખ ન ઉસકો કોરા,
ડોલચીકો રખ મકાંપર જાએ તુજકે હુએ છોડા—**સુનયો.**
મનાતને શીતાબી લે ડોલચા છડાકર,
તલાવમેં લેકે ડાલા સારા તલાવ પુરકર;
હાજીકે ઉસ મકાંપર લે ડોલચીકો ધરકર,
દવડા વો જા પડા હુએ દરીયામને ઉછલકર—**સુનયો.**
કઇ મોજઝે દીખાએ કાફીર ન સાંચ બુજહે,
ખોટે નસીબ ઉનકે સોમનાથકો લે પુજહે;
ઇમાં નહીંથા ઉનકો આંખોસે કુચ ન સુજહે,
દીલમેં કુફર ઉન્હોંકે યુ ઝાહેરીમેં ધુજહે—**સુનયો.**
હાજી મેહેમુદ ચલકર ડેરે ઉપર ચડે જબ,
સલવાત જબ પુકારે દેવલ સો થરથરા સબ;
દહેશત પડી બુતોંકો લાગે સોધુજને સબ,
સુનકર લગે હુએં કહીને કયા પએરવી કરે અબ—**સુનયો.**
મસલત કયા ઉન્હોંને કાડો ઇસે શીતાબી,
મારો કંકર પથ્થર કીતે અપીં ખરાબી;
હથીઆર સબને ડાલે લાગે ન કુંછ છરાબી,
ચેહેરેપે નુર દેખો જું સુરખ હુએ ગુલાબી—**સુનયો.**
હાજી મહેમુદ આપી દેવલસતી ઉતરકર,
મએદાનમે ખડે રહે આપી હીમત પકડકર;
લડનેકેતઇ ઇરાદા આપી કીયાફીકરકર,

આઇ સમજક તબ દીલમેં ફેર આપ રહે સબરકર—સુનયો.
હાજી મહેમુદ ચલકર મસ્જીદ વહાંસે આએ,
રાજાને લોગ અપને સબ બાંધકે બુલાએ;
કંકર પથ્થરકી ચોટાં હાજી ઉપર ચલાએ,
લાગે ન કોઇ ઉનકો સબ આસપાસ જાએ—સુનયો.
હાજીને તબ ગુસ્સેસે દેખા દેવલકે સામી,
બુત ટુટ ગએ હુએ કીતે પુજાકેથે જો નામી;
પુજા મને ખુદાને કીતે ઉન્હોંકે ખામી,
સુનકર જો દેખનેકો લાગે ઉન્હોંકે સામી—સુનયો.
હાજીને તબ અંદેશા દીલમેં કીયા કે જાઉં,
બએકું ઉસી મકાંપર ફેર શહેરમેં ન આઉં;
સુલતાન ગીઝનવીકો રૂક્કા સો લીખ બુલાઉં.
ચાહા જો હુએ ખુદાકા ઇસ કુફરકો તુડાઉં—સુનયો.
હાજીને શહેર છોડા આએ તબી નીકલકર,
મન્સુરશાહકી જાગા દેખી સો હુએ ખુશીકર;
બીસતર વહાં જમાયા બએઠે સો હુએ મીસલકર,
રાજાકી બએરવીમે આપી રહે ફીકરકર—સુનયો.
હાજી ગએ નસીબ ઉસકે જડ બેખ અપને ખોયા;
ધાંચનકે છોકરેકો ફેરકર દેખો બુલાયા,
દેવલકે જા મુકાબીલ બકરેકે જું સુલાયા,
કાટા ગલા ઉસીકા વોહ ખુન વે ચડાયા સુનયો.
શોહરત ઉઠી શહેરમેં રાજાને રાજ ખોયા.
ફીર ગએ નસીબ ઉસકે જડ બેખ અપને બોયા;
ધાંચનકે છોકરોસે કુછ લોગ મીલકે રોયા,
રાજા હુવા હુએ ખુની હાજીકો ના મનાયા—સુનયો.
ધાંચન યું તલમલાવે રોના કીયા હુએ જારી,
લાગા હુએ દાગ ઉસકો આકર કલેજે કારી;
વારીસ ખુદા હમારા કહેતી હુએ વોહ બીચારી,
હાજીકો જા સુનાઉં ફરયાદ અપની સારી—સુનયો.
રોતી ચલી હુએ ધાંચન હાજીકે પાસ આઇ,
ફરયાદ સબ અપસકી હાજીકો આ સુનાઇ
આસ હુએ પુત મેરા રાજાને કર બુરાઇ,
હાજી કહે સબરકર હાજીકે રઝા હુએ માઇ—સુનયો.

હાજી કહે અએ ડોસી મારા તેરે પીસરકો,
છુટા ગુનાહસીતી છોડો સબી ફીકરકો;
નાહક ગયા હએ મારા દરજા મીલે હશરકો,
તદબીર હમ કરે અબ રૂકા લીખે ફરજકો—સુનયો.
રૂકા લીખા ફજરકો પટનકા સરનામાંકર,
સુલતાન ગીઝનવીપર મતલબ સબી અયાંકર,
રૂકેકો દેખ ચડ તુ લશકર શીતાબી લેકર,
ફરમાશા હએ નજીકા આના તુજહે સો ચલકર—સુનયો.
હાજી કહે અએ ડોસી રૂકા તુજહે લેજાના,
ગીઝની શીતાબજા તુ પએગામ યેહ પહોંચાના;
સુલતાકે મુકાબીલ લે દસ્તબસ્તા દીખાનાં,
તુજહ યાદ હો ઝબાંસે વોહ મુખસે કહે સુનાના—સુનયો.
ધાંચન લગી યું કહેને હાજી કહો કયું જાઉં,
ગીઝની કબી સુની નહી ધુંડુ કીધરકો પાઉં;
કુવ્વત નહીં ચલનેકી કયું કર જવાબ લાઉં,
કુછ હો મદદ તુમ્હારી રૂકકો લે પહોંચાઉં—સુનયો.
હાજી કહે અએ ડોસી મેરા કહા તું કીજે,
પએરોંપે પએર ધરકર આંખોકો મીંચ લીજે;
લાગે જો પગ જમીનપર આંખોકો ખોલ દીજે,
સુલતાનકે મકાબીલ રૂકકા હુઝુર દીજે—સુનયો.
રૂકકો પડ શીતાબી દેવે જવાબ તુજહકો,
પુછે તુજહે ફીરાકર સબ કહે સુના ઉસીકો;
રૂખસત તુજહે કરે જબ ચલ આએ ઇસ જગેકો,
આંખોકો ફેર તું ઢાંકે આકર મીલેગી મુજહકો—સુનયો.
ડોસીકો લે સીતાબી પએરો ઉપર બીઠાઇ,
રૂકકો હાથ લેકર આંખોકો મીચમાઇ;
માંગી દોઆ ખુદાકન ડોસીકો લે ઉડાઇ,
બીજલીકે જું મુકાબીલ ગીઝનીમે બીઠાઇ—સુનયો.
દરબારકે મુકાબીલ ડોસી સો જા ખડીહો,
ફરયાદકો પુકારી કાગઝકો લેઉડી વો;
કહેને લગી અએ બાઇઓ સુલતાનકો સુનાઓ,
આના મુજહે હઝુરી જલદી સતી બુલાઓ—સુનાયો.
સુલતાન ગીઝનવીકો લોગોને જા સુનાયા,

ડોસી ખડીપુકારે વોહ ભેદ સબ બતાયા;
કહેતી વોહ યું ઝબાંસે કાફીર મુજહે સતાયા,
આના તુજહે હુઝુરી હાજીને ખત ભીજાથા—સુનયો.
સુલતાન ગીઝનવીકે આંખોમે યું દરદથા,
મુજહે ન કુછ ઉસીકો જુસ્સા સબી સરદથા;
છ માહસે દુખાં વોહ આંખોંમને ગરઝથા,
કરતાથા કોઈ દવાયાં અપની ઉસે ગરઝથા—સુનયો.
બએઠે કઇ હકીમાં આલીમ પંડીત વ જોસી,
કઇ સીવડે જતીયે જોગી જંગમ વ હોસી;
સબને કીએ ઇલાજા અખીઆંહએ જએસી વએસી,
અએસે કઠન દરદમેં ફરયાદ લાઇ ડોસી—સુનયો.
સુલતાનને કહા યું ડોસીકે પાસ જાઓ,
તુમ દેખતહો મુજહકો અહેવાલ સબ સુનાઓ;
દેવે અગર રૂકકો ઉસ પાસસે લેઆઓ,
ઉસકો કરે દીલાસા ખાના ઉસે ખીલાઓ—સુનયો.
વોહ લોગ મીલકે સારે ડોસીકે પાસ આએ,
સુલતાન ગીઝનવીકા સારા દરદ સુનાએ;
રૂકા તું દે હમનકો સુલતાનને મંગાએ,
કાગઝ વો દેખ આપી ઇનસાફ સબ કરાએ—સુનયો.
કહેને લાગી વોહ ડોસા રૂકા કીસે દેઉં નહી,
હાજીકી હએ મનાયું સુલતાન બીન કહું નહી:
લેકર જવાબ ઇસકા ઇસ શહેરમે રહું નહી,
લીખખા જો હયે વલીકા મએ નીંદકર સોઉં નહીં--સુનયો.
ડોસીકે મુહસે ફીરકર સુનયા યેહી જવાબ,
મીલકર ચલે વો સારે કહેનેકે તઈ શીતાબ;
સુલતાનકે મુકાબીલં જાકર સુનાઇ બાત,
ડોસીકી સબ હકીકત કહી ખોલ બેહીજાબ—સુનયો.
સુલતાનને કહા યું ડોસીકો અબ બુલાઓ,
દીલગીર વોહ હુઇહએ તુમ જા ઉસે મનાઓ;
દીતી રઝા મએં ઉસીકુ મેરે હુઝુર લાઓ;
રખીયો ન કુછ તફાવત અબ રૂબરૂ બુલાઓ—સુનયો.
સુલતાનકે હુકમસે ચલકર ગએ વો સારે,
ડોસીકે જા મુકાબીલ કહેને લગે વો પ્યારે;

તુજહ ફ્ગરૂ મીલાકર હમ હોવેંગે નીઆરે,
મતલબ તુ કહે સુનાના સુલતાંન કહેગા આરે—સુનયો.
ડોસી ચલી ખુશીહો "પુરી" વોહ નેક માઇ,
સુલતાનકે મુકામીલ આ કોરનશ બજાઇ;
કહેનેલગી ઝબાંસે હાજીકા ખત લેઆઇ,
તુમપર હુકમ શીતાબી કાગઝ પડો અએ શઇ—સુનયો.
સુલતાનને કહા જબ ખત દે મુજહે અએ માઇ.
ડોસીને તબ દીયા ખત આંખોમે જોત આઇ;
પડને લગે ખુશીસે નીલી જો થી સીયાહી,
હુઇ તાઝગી બદનમેં કાયા જો ફેર બનાઇ—સુનયો.
સુલતાનને પડા ખત મતલબ સમજહમેં આયા,
મઝકુર સબ પડનકા ખત દેખનેસે પાયા;
ખુજહા યેહ ખત વલીકા પડકે સીદક યું લાયા,
કુરબાં હુવા વોહ દીલસે ખત ચુમ સર ચડાય-સુનયો.
તાવીઝ કરકે ખતકા સુંનેમને મડાયા,
ખુશ કામકર જડતકા હીરે અંદર જડાયા;
સુલતાનને અપસકે બાજુ ઉપર બંધાયા,
ખોકર મરઝ ખુદાને હાજીકો તબ સરાયા—સુનયો.
સુલતાનને ફીરાકર ડોસીકો તબ કહા યું,
પટનકી કયા તરેહ હએ સબ કહેસુના તું મુજહકું,
વાકીફ તુ હએગી ઉનસે મએં પુછતાહું તુજહકું,
મતલબ સભી બતા તું આના મુજહે પટનકું—સુનયો.
ડોસીને તબ કહા યું મતલબ સભી સુનાઉં,
સુલતાનશાહકે આગે દીલ ખોલકે બતાઉં;
પટનકી જો નીશાની તુમકો દેખો ગીનાઉં
કુછ ધ્યાનધર સુનો તુમ સુખને સુખન જીતાઉં—સુનયો.
બાંકા કીલા પટનકા એક કોસકે ગીરદમેં,
બાદશાહતમેં વલીકે સોરઠકી હએ સરહદમેં;
ઉંચા બડા બુલંદ હએ ચવડા અછા હએ હદમેં,
આર દાર હએ લોહેકે ખીલે જડે હએં બદમેં—સુનયો.
ઉંડી હએ ખાઇ ઉસકી પાનીતલક ખુદી હએ,
પથ્થરસે ખુબ બાંધે કીલ્લે ગીરદ ફીગ હએ;
પુરા વહાં સમંદર પાનીસે પુર ભરા હએ,

રાજા કે દેખનેકો કીશતી અંદર તરા હએં--સુનયો.
ખાઇકે દો કીનારે કીલ્લે સો મું ખડે હએ,
ચુનેકી ગારસીતી મઝબુત લે જડે હએ;
દેવલકે બએઠનારે તુબ્જાર કઇ બડે હએ,
લાયા ગઝબ ખુદા કે વો કાફીર કહી નડે હએ—સુનયો.
ઝોરા હએ કાફીરોંકા કરતા હએ ખુન દાયમ,
રીના કઠન હએ ઉસકા દીલકા નહીં મુલાયમ;
મઝકુર સબ કહી મએ પટનકા જો નુમાયમ,
તોડો કુફર કરો તમ ઇસલામોદીન કાયમ--સુનયો.
ફરયાદકો સુની જબ જલદી કીયા નકારા,
સુલતાનને કહા યું લશકર કરો તયારા;
અસવાર ઔર પએદલ આવે નીકલકે સારા,
ચોબદારકો ફીરાયા કરને લગા નકારા—સુનયો.
થા ફતહા જંગ નકારા ઇસલામકા વોહ બાજા;
અએસા ઉઠા ધપકકર બાદલ મીસાલ ગાજો;
શોહરત હુઈ મુલકમે હોકા હએ જંગ તાઝા,
હએબતસે ગીઝનવીકે સબ કાંપતે હએ રાજા--સુનયો.
ડોસીને તબ કહી યું સુલતાન મુજહ રઝાદે,
જાના મુજહે સીતાબી હાજીકે પાસ ચલકે;
રૂકા તુ લીખ વલીપર ઔર મુખ ઝબાસે કહેદે,
પએગામ મએ પહોંચાઉ આતીહએ ફઓજ ચડકે--સુનયો.
સુલતાનને ખુશીસે દેતી રઝા કે જાઓ,
લીખતા હું અબ રૂકા મએ દીલમેં ફીકર ન લાઓ,
દેખા તુમ્હી તમાશા હાજીકો જા સુનાઓ,
મેરે તરફસે ફીરકર જા કોરનીશ બજાઓ—સુનયો.
સુલતાનને લીખા ખત હાજી ઉપર અરઝકા,
દેખા ખત તુમ્હારા પાયા મએ દીલ ગરઝકા;
બસ ખતકે દેખનેસે જડ કટગયા મરઝકા.
કલમોં પડેગા આકર યેહ કામ હએ ફરઝકા--સુના.
ડોસીકો જો દીયા ખત ઉઠકર ચલી વોહ મામાં,
આઈ સો મકાપર આખોંપે ઢાંક જામાં,
હકને ઉસે ઉડાઇ લાગી ન દેર રાહમાં,
હાજીકો જા પહોંચાઇ સુલતાનકા સો નામાં--સુનાયો.

હાજીને ખતકો દેખા સુલતાનને ભેજા હુએ
તસલીમ ઔર કદમબોસ ખતકે અંદર લીખા હુએ;
પાયાહુ ફ્એઝ તુંમશે ફીરકર શમા દીખા હુએ,
અબ કામ જો પટનકા કરના મુજહે રવા હુએ—સુનયો
ડોશીને મુંહ ઝબાની હાજી આગે કહા હુએ,
નાનેકો દેખ સુલતાન ખુશહાલ હોરહા;
માઝુરથા ચશ્મશે અબ તનદુરસ્ત હુએવાહુએ,
ચડનેકી અબ તયારી નવબત શુરૂ કીયા હુએ—સુનયો
સુનકર વઝીર દવડે સુલતાન પાશ આએ,
શોહરત ઉઠી યકાયક આજ શહેરમે સો કયા હુએ?
બાજા ફતાહ નકારા ચોબદારભી ફીરા હુએ,
યેહ મહમ હુએ કીધરકી બેગી કયા મુદ્દાહુએ—સુનયો,
સુલતાનને યું કહા જબ જાના મુજહે હીંદપર,
આયા રૂકકા વશીકા તીરત સો ઉસ પટનપરઃ
તોડે કુફ્ર પટનકા અપની સો આપ હીમતપર,
સારે કરો તયારી જાના સીતાબ ચલકર—સુનયો.
સુલતાનને બુલાએ ઉમરાવઔર વઝીરાં,
બખશી વ ખાનસામાં દીવાન સબ અમીરાં,
છોટે બડે જમાદાર કીતને રીસાલદારાં,
મજલીસ યું કર બીઠાઇ સુલતાન શાહનઝીરાં—સુનયો
સુલતાનને કહા યું અબ કયા સલાહ તુમ્હારી,
બેગીસે કહે સુનાઓ આવે પસંદ હમારી;
જાના અપસકો હીંદપર કરના સો અબ તયારી,
રસ્તા બીકટ કઠન હુએ લેની હુએ ફ્ઓજ બારી—સુનયો
સારે અપસમે મીલકર કહેને લગે યું આકાર,
સરદાર તુમ હમારે હમ હુએ તુમારે ચાકર;
હીમ્મત જો ગર રૂજુ હુએ દીલજાનસે હુએ સાકીર,
ફરમાસ જો કરો તુમ લાવે ઉસે બજાકર—સુનયો.
સુલતાનને સમજહકર બેગી હુકમ ચલાયા
સુએ કીતે વઝીરાં બેટેકો તબ બુલાયા;
રખનેકુથે જો લાયક ઉસકો સમજહ રખાયા,
કીતે સબી સીપુરદ મુદ્દા સબી બતાયા—સુનયો
સુલતાનને કહા યું મુજહકો હુએ દુર જાના;
દેવે ખુદા ફતાહ જબ ઇસલામ કરકે આના.

બરશોંકા કામ હુએ યાં ચાહેગા બહોત સામાં,
ગફ્લત તુમ્હી નકરીઓ રખીઓ યેહ યાદ નામાં—સુનગે.
સુલતાનને ફીરાકર કીઆ હુકમકે જાઓ,
જલદી કરો તયારી ગફ્લત તુમ્હીં ન લાઓ,
સાગાન સબ સફરકા તંબુ બડે સીલાઓ,
રાઝી બરાત સબકી સરકારસે લાજાઓ—સુનયો.
કીતા હુએ તર કલમકાં લીખનેકો હાજરીકો,
આએકઇ સીપાહી સબ સેર બાજરીકો,
મહીના દીયા બંધાકર દરડે હુએ ચાકરીકો.
બેકારથે તવાયા આતી હુએ ભાકરીકો—સુનયો.
બએઠેહુએ યું લીખનકોગખસો ઔર ખાનસામે,
સવદા યેહ હુએ નકદકા દેને હુએ લાલ જામે;
શોહરત હુઇ મુલકમેં આએ શીપાહી ધામે,
અસવાર ઔર પ્યાદે લીખને હુએં સબકે નામે—સુનયો.
કઇ પલટનાં ફીરંગ્યાં ગાડદી કઇ લીખાએ,
તુરકી અને પંજાબી ચેહેરે સભોં દીખાએ,
ગોરે મુગલને ચગદી કઇ રોહેલે બુલાએ,
સબ શેખ ઔર સયદકો લે હાઝરીમેં ધાએ—સુનયો.
હબશી અને વીલાંયતી કીતે પઠાન હીંદી;
ખોસી અને સરાયાં કીટ્ટાને બહોત શાદી;
બેબારયેમલીકાં મીસરી ને ખુબ શીદી;
ઔર જબ હીમત સભોંકો મારેં પટનકા ગીદી—સુનયો.
ઘોડે કઇ ઇસકી ટાંગન ખરચ ઔર તેઝી,
તુરકી અને અરબ્બી બલપનમેં ખુબશે જી;
ઝીને પોશ ખુબ સજાયા અસવાર હુએ મીઝાજી,
સુલતાન દેખ ઉનકો હોતે હુએં ખુબ રાઝી—સુનયો.
પાખર જહલુમ બકતર ખાસે સજુકી ધજ હુએ,
હથીઆર સબ બરાબર લગતે અજબ યેહ સચ હુએ;
રૂપીએ નકદ મીલે હુએં સબકો સો વોહ ગરઝ હુએ,
કરેગો નમક હલાલી અપનોંકો સબ ફરઝ હુએ—સુનયો
ઝરબફ્તકે નીસાનાં હાથી ઉપર ચડાએ,
લાયકથે હાથીયોંકે ઉનકો સો લે બીઠાએ;

ઘોડોં ઉપર નીશાનાં નીલે ઔર લાલ પીલે,
દોચાર પંચ હઝારા ગુલશનમેં લાલ ગાલે—સુનયો.
લશકરકી હોલ સુનકર રાજા કરે યું હીલે,
સુલતાનકી ઝરબસે બંદ હોગયે હુએ ઢીલે;
ઉંટો ઉપર નક્કારા ઘોડોં ઉપર હુએં ડંકે,
અસવાર સબ જલદ હુએ સોદી સીપાહી બનકે—સુનયો.
હુએં નામવાર અમીરાં જીનકે મુલકમેં સુનકે,
ઇસલામપરથે કાયમ બાંધે કમર હીમતકે;
યા રબ ફતાહ તુ દીજે સબ યું દોઆગેં કરતે,
ઢલતી ચંવર જીન્હોંપર ગરમીસે હોતે પંખે—સુનયો.
પ્યાદે અછે જમા હુએં કઇ બેરકાં હઝારોં,
સફ બાંધકર બરાબર આકર ખડે કતારો,
વારીદ હુએ વકતપર યેહેરે લીખાએ સારોં,
અબ તોડતે રૂપૈકો હાટોં અને બઝારો—સુનયો.
બાજે કઇ ઉન્હોમેં કયા બાજતેથે ખાસે,
પરધમ અને કીનાટક કયા બાજતેથે તાંસે;
તોડે નકીરી બાજે સુરનાઇ ઔર કાંસે,
રાજાકો ગીઝનવીકે આતે ચલે હુએં જહાંસે—સુનયો.
બંદુક બાન ટટી હતનાલ કઇ કીએ હુએં,
તોપોંને શુતર નાલાં સબ બાર કરલીએ હુએં;
ગાડે કઇ હઝારોં દારૂકે ભરલીએ હુએં,
કઇં બાઝમાં કનાતા શમયાને કઇ સીએ હુએ—સુનયો.
સામાન લશકરી સબ બહોત બાંણીએ બકાલી,
કસબી અને કંદુયાં હુએં બહોતસે પખાલી;
ચલને ઉપર સફરકે સબકો બડી ખુશાલી,
સાહુબ કરમ કીયા હુએ પએસે અનાજ પાલી—સુનયો.
લશકર હુવા જમા સબ સુલતાનકે હુકમપર,
બુલવાએ સબ નજુમી આએ હુએં ચલ સુખનપર,
દેખા નજુમ ઉન્હોને સાઅત બતાઇ ખુશતર,
કહેને લગે નજુમી ચઢયો ઇસી વકતપર—સુનયો.
સુલતાન ગીઝનવીશાહ તવાર હોકે આએ,
માંગે દોઆ ખુદાકી પગ પાગડીમાં બાએ;
આપી ચલે હુએં ચડકર લશકર સભી ચલાએ,

ચોબદાર ઔર જુલુસાં નઅરે યું કરકે આએ—સુનયો.
લશકર નીકલ શહેરસે ડેરે બાહેર દીએ હુએ,
ઉતરે સભી મીસલપર જહીંકે ખડે કીએ હીએ;
ખચ્ચર ઔર ઉટ ગાડે ભરકે રૂપીએ લીએ હુએ,
બારા બરસકા મામાં સુલતાનને કીએ હુએ—સુનયો
દોચાર દીન હૈ વાં સામાન સબ મંગાયા,
બારૂત ઔર ગોલા તયાર સબ કરાયા;
સમાન સબ બરનકા પોઠી કહીં ભરાયા.
લે ફતહા જંગ નકારા ફેર કુચકા બજાયા—સુનયો.
લસકર ચલા ઉપડકર રાજા ગએ હુએ રોતે,
દીલમેં પડી હુએ દહેશત ટુંક નીંદ પુર ન સોતે;
સુનકર હુએ દીનકે વોહ નાહક ઉંમકો ખોતે,
સુલતાનકા હુકમ હુએ મારો બડે ઔર છોટે—સુનયો
સુલતાનને કહા યું બખશીકો અબ બુલાઓ,
લે હાઝરી સભોંકી સબકો નઝરમેં લાઓ,
દફતર ઊપર શુમારાં સાબીત કરો ગીનાઓ,
કીતના ચડા કલમપર હમકો સો સબ સુનાઓ—સુનયો.
બખશી વઝીર મીલકર લે હાઝરીકો આએ,
અસવાર ઔર પએદલ સબકો વહાં બુલાએ;
લીં હાઝરી સભોંકી દફતર ઉપર ચડાએ.
પંખ લાજ પંજ હઝારાં સુલતાનકો સુનાએ—સુનયો.
ઇતના કલમ ચડાયા લીખના હજુથા જારી,
આતે નવે સીપાહી હોતી હુઐ ફઓજ ભારી;
બુઢે અને જવાના બાલક નહને સવારી,
શીરપર હીરોલકી સબ મીડીકો ફઓજદારી—સુનયો.
કસબીથે કઇ સુનરકે લશકર મનેથે શામલ,
આલીમ ધને નજુમી કીતે હકીમ દોહલ;
મીલતાથા રોઝમરરા સરકારસે મુદાખલ.
રોઝગાર વોહ બડાથા ખાતે ગહું ઔર ચાંવલ—સુનયો.
બેપારથા બહોતેગ નકકા નકદકા જારી,
અટકાવ કુછ નથાવાં મીલતીથી ચીઝ સારી;
કરતેથે યું દોઆ સબ સુલતાનપર હુએ હારી,
ખએરાતવાં હમેશાં સરકારસેથી જારા—સુનયો.

કસ્તીથી ફઓજ મંઝીલ હરરોઝ નહીંઆ ખાલી,
હર તાઝગી સીપાયાં ખુશએસે મુખ હુએ લાલી;
છે કોસકે ગીરદનમેં હોતા મુકામ આલી,
ઉડતા નકદ રૂપીયા શબકો ચેઢી ખુશહાલી—સુનયો.
લશકર બડી ઝરબકા કીસ ધુમસે ઉડાવે,
અંદધોર હુએ ગરદકા હાથી નઝરન આવે;
ચમકાર બરછીઓંકી બીજલીકી જુ દીખાવે,
દહેશતસે કાફીરોંકા સીના તરક સોજાવે—સુનયો.
ખલબલ પડી હુએ હીંદમે પુરબ પછમ યું ભાગે,
રાજા જીતે મુલકકે હુએબત સભોંકા લાગે;
સબકા પડી અપસકી સોવે નહી યું જાગે,
સુલતાન ગીઝનવીકી આઇ હુએ ફઓજ આગે—સુનયો.
ભારી કટકકી શોહોરત રાજા સભોંને જાની,
કસબી હુએ સબ તરેહકે શીરતી નહી અઘાની;
લાખોં શુમાર ફઓજાં પહોંચે વાં પાંની,
દહેશત પડી સભોંકા કારાની અનેરૂતાની—સુનયો.
માલુમ હુવા હુએ સબકો જાતી હુએ ફઓજ હીંદપર,
તીરત બડા ઉન્હોંકા પરભાસ ઉસ પટનપર;
ઇસલાંમ વાં જગાના સુલતાનકે હુએ દીલપર,
મારેગે બુત પરસ્તી સબ કતલેઆમ કરકર—સુનયો.
રાજા બીસે હુએ સારે કાગઝ સભોંકે આવે,
તીરતકા ગમ ઉન્હોંકો અન પેટભર ન ખાવે;
રસતે બીકટપે જીતને લશકરસોં વાં જમાવે,
જાની હુએ ફઓજ હીંદપર જાને કીધર ન પાવે—સુનયો.
જાસુસ ગીઝનવીકે દરદે શીતાબ આએ,
રાજાઓંકી હકીકત સુલતાનકો સુનાએ;
દુસમનહો આએ સારે લસકર ઉન્હોં મીલાએ.
નદીયાં જીતી ખુદીથી વો તીત સબ બંધાએ—સુનયો.
સુલતાનને શીતાબી સારી સુના બુલાઇ,
રાજાઓંકી હકીકત ઉનકો સબી સુનાઇ;
રસ્તા યું બંદ કીએ હુએ ક્યા સલાહ અબ ભાઇ!
દુશમન હુએ મેલ સારે પુછો કીસેં ન જાઇ—સુનયો.
કીતી સલાહ સભોંને લાગે યું બાત કહેને,

સુલતાનકો હીંમતકા લાગે જવાબ દેને;
હીંતી હુએ ફોજ ભારી ખરચે રૂપૈ તમુને.
મારો ઉન્હોંકો ચલકર દીની સલાહ હમુને—સુનયો.
સુલતાન કહે વઝીરો અબ નહી અપનકો ડરના.
જાના હુએ હીંદ પટનપર જઘડા ઉન્હોંસે કરના.
રસ્તે બીકટ લુટાનર પીછે કીલ્લેપર ચલના.
હોવે રજુ અપનસે થાના સભોંમેં રખના—સુનયો
ચલ કુચકર કટકપર સુલતાન ચરકે આએ.
રસ્તે જો બંદ કીએથે જઘડા સો વાં મીલાએ;
બંદુક તોપ પાડાં હતનાલ સબ ચલાએ.
હીંતો હીમત ખુદાને ઘોડે ઉડા જઘુકાએ—સુનયો.
પાઈ ફતાન ઉન્હોંસે રસનેકો કર ખુલાસા,
રાજા છુપે કીલ્લોંમેં છોડી ઉન્હોંને આસા;
સુલતાનસે લડનેકા દેખા ઇન્હોં તમાશા.
અફસોસ કરકે બએઠે પડગા ન ઉનકા પાસા—સુનયો.
રાજા અંદર કીલોકે સુલતાન શાહને ઘેરે;
મીલજાઓ તો બગાડ દેતાહું ફુંક ડેરે;
હમરાહ નકો પટનકા તાબે તુંમ્હી હો મેરે,
બુત તોડને પટનકે સબ પાડને હુએ ડેરે—સુનયો.
સુલતાનને કહા યું સબા ગીલકે રાજા આઓ.
જી હુએ તુમનકો પ્યારા પ્રસલામ જલદી લાઓ;
નહી તો મુજકે સવેરા હર સાલકા ભોજાઓ.
દેતાહુ ફુંક ડેરે પટન તુંમ્હીં ન આઓ—સુનયો.
રાજા મીલે હુએ આકર લાચાર વે હુએ હુએ,
ચલાયા ન ઓર ઉનકા દીલમે કુડ મુએ એ;
હીને રહે મુનાફીક હમસે સો જલ મુએ હુએં,
દેખો તુમ્હી ઊન્હોંકા ગફલતમને રહે હુએ—સુનયો.
રાજાઓંને કહા યું હમરાહી હમ ન ધરયેં,
તાબે હુએં સબ તુમ્હારે ખીદમત તુમ્હારી કરયેં;
અફસોસ અબ પટનકા દીલપર હમેં ન ધરયેં,
સોગદ હમેં ધરમકી તુંમસે કભી ન ફીરયે—સુનયો.
સુલતાનશાહ ખુશાહો લસકરકો કુચ કરકર,
સુનકર જો પૈ વોહ સારે કીલ્લાહ રહે પકડકર;

આજ મોરચ્યા ફીરાદો તોપોકી માર કરકર,
દેવે ખુદા ફતાહ આજ તકના દીલોમેં કરકર—સુનયો.
હુમલાકીએ શીતાબી તોપોંકી માર ભારી,
વાં મોરછે જમાએ બાંડા કીએ હુએ જારી;
ચંદરોઝ હુએ અટકેકર કીતી સુરંગકી તયારી,
દીતી અલગ ઉડાકર રાજાકી ખાઈ સારી—સુનયો.
રાજા જીતેથે સુનકર સારે ઉસી કીલ્લેમેં,
કીલ્લાં બડા જબરથી મારવાડકે ઝીલેમેં;
લડના ઉન્હોને છોડા દુજે રવા મીલેહુએ,
પટનકી પેરવીકર લશકર સો લેચલે હુએ—સુનયો.
થાનાસભી બીઠાકર સબ સુનકરોંકો કાડે.
ખોયા મુલક ઉન્હોને પએસોંસતી વોહ હારે;
સુલતાનને ખઝાના બહોતસે ભરે હુએ ગાડે,
કર કુચ ઉસ જગાસે આતી હુએ ફ્રોજ ગારે—સુનયો.
રસ્મેં શહેર ભારી "જએસલમીર" આયા,
રાજાકા વાં અમલથા લશકરકો લે જહુકાયા;
રાજા પડા ફીકરમેં અફ્સોસ ઉસને ખાયા,
રાનીને દીલાસા સમજાહા ઉસે મનાયા—સુનયો.
સુલતાનશાહફીર ખુબીથા સાહેબે જમાલ,
રાનીને સુનકર સુદીત લીથી સભી નીકાલ;
નઝરોંમને અપસકે રાબીથા યું સંભાલ.
ઉસકી હીમતસે રાની ડરતી નહીં ઈતાલ—સુનયો.
કીલ્લેકે ખોલ જહાંપે સુલતાનકો બુલાએ,
કીસ ધુમસે બુલાકર વોહ શહેરમેં લેઆએ;
મહેલાતપર ચટાકર ખુશ જગાપર બીઠાએ,
રાની કોરનરા બજાકર સુલતાં હજુર આએ—સુનયો.
રાની લગી યું કહેને યેહ શહેર હુએ તુમ્હારા,
તુમકો કોરનશ બજાના યેહ કામ હુએ હમારા;
તુમસે નકુછ તફાવત રખતે નહીં જુદારી,
દેખે દરસ તુમ્હારા કરતે હુએં હમ ગુઝારા—સુનયો.
સુલતાન કહે અએ રાની દેખે નહીં તુમનકો,
હમસે બડા તફાવત દેખેસો કયું હમનકો;
નીકલે નહીં કભી હમ લેકર કટક ફીરનેકો,

રાખા વીરસદો ક્યું કર દેખે બગએર હમનકો—સુનયો.

સુલતાનકી શીકલકો રાનીને ખુશ કરીથા,
ચીતર ઉસી શીકલકો દીવારપર જડીથી;
કીતને રૂમાલ અંદર ઢાંકીસો વાં ધરીથા,
સુલતાનકો દીખાઇ વાં રૂબરૂ ખડીથી—સુનયો.

સુલતાન દેખ શીકલકો રાજી હુએ દીલોંસે,
શાકીર ખડે અપનપર લડના નહીં ઉન્હોંસે;
હરગીઝ યું બેવફાઇ હોવે નહીં જીન્હોંસે;
સોંપી મુલક બહાલી ડરયો ન અબ કીનોંસ—સુનયો.

રાનીકો કર રઝામંદ સુલતાન ચલે વીદાહો,
લશકરકે કુચકા અબ તઇઆરીમેં ખડે હો;
જલદી કીયા નકારા લશકરકો અબ ઉઠાઓ,
લડકર ચલે મીઠેખાં સારે હર દીલ લેઆઓ—સુનયો.

સુલતાનને ખુશીસે લશકર તભી ચલાયા,
મુનકર જીતે રહેને અફસોસ સબને ખાયા.
હમરાહી કો પટનકે આગેસો કોઇ ન આયા,
સુલતાનને સભોંકો સહમેં ઝરબ દીખાયા—સુનયો.

સુલતાનને ફીકર સબ પીછુકી અબ મીટાઇ.
રાજા સતી પટનકી ફુઓજ સભી ખપાઇ;
"જએસલમીર" કી રાની માફી ઉને કરાઇ,
બાજે હુએ શાદનામી મીસરી ખડી બટાઇ—સુનયો.

ટાઝલ સભી કીલોંકે કાસીદ લીએ યું આએ.
વાંચે સો અબ પટનમેં રાજાકો સબ સુનાએ;
જએસલમીર બચાયા થાના સભી બીઠાએ,
મીલઅએ જીતે બચે હુએ દુશ્મનોંકો સબ હટાએ—સુનયો.

પટનમેં હર હમેશાં લશકરકી બાત આવે,
રાજા અફસોસી ફીકરમેં અન પેટભર ન ખાવે;
સામાન સબ તરેહકે કીલ્લોંમને જમાવે.
તીર અને બંદુકા ગોલે કઇ ઘડાએ—સુનયો.

હબેસાત રહા પટનમેં વોહ " કુંવરપાલ " રાજા,
રાજાઓંકો લાખે ખત તીરથકી રખયો ગાંજા;
"પટનકે અબ કીલ્લેકા મુઝકો નહીં હુએ આસા"
સુલતાના મીઝાલીક લશકર હુએ બહોત જહાં જહા—સુનયો.

રાજાઓંને પડે ખત મસલત સબોંને કીતી,
પટનકી સબ હકીકત કાનોંસે સુનકે લીતી;
તીરથકા લાજ ઉનકો ફ્ઓજાં જમાવો કીતી,
સુલતાનશાહસે છાની પટનકો ભેજો દીતી—સુનયો
પહોચી સકાત સારી દાખીલ પટનમેં મીલકર,
સુલતાનશાહકે છાની રાતોંકો ગએ નીકલકર;
રાજાને કી ખુશાલી ઉતરે હએ વોહ મીસલપર,
કહેતા હએ અબ ઝ્યાસે લડના મુજહે હએ ચલકર—સુનયો.
પટનમને કટકકી હોતીચલી હએ ભરતી,
અસવાર ઔર પએદલ આવે નઝર ન થરતી;
દફ્તર ઉપર ચડાયા એક લાખકી હએ ભરતી,
રાજાકી કમ દીસા હએ આખીર હોવેગી પડતી—સુનયો.
સંકાતકે ખરચકો કટગએ હઝાર થએલી,
ઉતરે હએ સબ જગાપર દેહેલી અને હવેલી;
કઝયી સો કયઃ બડાયા એક મારનેસે તેલી.
સબ લોગથે જમા વાં સારે પટનમે ભેલી—સુનયો.
સારી સકાત મીલકર રાજાકો કહે સુનાયા,
ડુબા હએ રાજ તેરા લસકર નજદીક આયા;
કીતી ખુદી દીલીસે સુલતાનકો બુલાયા.
ખોદે હએંમોલ સબકે હકનેતુજકે બુલાયા—સુનયો.
રાજા કહે યેહ કુવરપાલ સુનયો સકાત સારે,
તકસીર બીન ખતાકે મોમીન ગએહેહએં મારે;
સુલતાનસેં લડુંગા કરયો યેહ બાત આરે.
લસકરકે લોગ લડકર ફીરજાએંગે બીચારે—સુનયો.
રાજાકો હએ ગુરૂરી કઇ મોરચે ખુદાકર,
તોપાં રસાનકે સબ કીલ્લે ઉપર ચડાકર;
જંગલ બાંડ સારે ટુટે ન ગંજ ભરાકર,
સુલતાનશાહકે આગે બએઠા હએ યું હીંમતકર—સુનયો.
કંઇ ભોમીયોંને મીલકર સુલતાનકો સુનાયા,
રાજાને અબ પટનેકે સામાન સબ કરાયા;
બકતર જહુલુમ પાખર બાંડોસે ગંજ ભરયા'
તાલાવ બાલકીપર કઇ મોરચે ચડાયા—સુનયો.
સુલતાનને કહા યુ રાજાકી બાત રહહએ,

લશકર અએસેકા ખોટા સામાન સબ સરદ હએ;
હાજી મંગલુરી સાહકી અપને ઉપર મદદ હએ,
પેહ કરીશમા વલીકા કરયો તુમ્હે હીંમત હએ—સુનયો.
લાગે હએં લોગ કહેને સુલતાન સબી આકર,
મંગલુરકી હકીકત બાતાં સભી સુનાકર;
સુલતાનકે મુકાબીલ કહેને લગે શીરાકર,
મંગલુરકો નમાઓ અબ મોરચે લગાકર—સુનયો.
મંગલુર ઔર પટન હએ દોનોં બરાબરી કે,
ઉનમેં નહીં તફાવત દોનોં સરાસરીકે;
સાલા અને બહેનવી દોનોં અડાઅડીકે,
આતે નઝર ચીરાગાં દોનોં કડાકડીકે—સુનયો.
પટનકા જો કુબરપાલ જએપાલકા હએ સાલા,
મંગલુરભી ઉસીકી ઉસકો બહુતવાલા;
દેબલ ઉપર ચીરાગાં વો દેખતે ઉજાલા,
ખાના પીછું ઉસીકુ જપતે હએં અપની માલા—સુનયો.
મંગલુર“ દેવડારામ ” પટનમેં “મનાત,”
ગાતે હમેશા બામન જારી હએ દીન રાત;
પુજા હમેશા રાજા કરતેથે અપનેહાત,
બામન કધ ખીલાકે દેતે ઉન્હોંકો દાત—સુનયો.
ડીતે હએં ભોમીઓ સબ સુલતાન જલદ ચડકર,
મંગલુર અબ પટનકો લેના શીતાબ લડકર;
ઇસલામકો જગાવા સબ કુફર ઝેર કરકર.
પીછે ચલો પટનપર જાવો ફીકરસો ડલકર—સુનયો.
સુલતાનને કહાયું મંગલુરપર ચડુ મએં,
ચંદરોઝ વાં લડુંગા કીલ્લા ફતાહ કરૂં મએં;
દેવે ખુદા ફતાહ તો થાનાસો વાં ધરૂં મએં,
લસકરકો ફેર ઉઠાકર પટનસે જા અડુ મએં—સુનયો.
લસકર ઉઠા વહાંસે કીલ્લા નઝર દીખાદે,
ડર ભોમીયા હરોલો ગીરયાં ચલે હએં આડે;
સુનકર સભી મુનાફીક રસ્તેમેં બહોત મારે,
“કમીસર” કોઠડેપર આકાર નશાન ગાડે—સુનયો.
મંગલુરકે ગીરદકી સારી ઝીરાઅત લુંટી,
દાના જો પક રહાથા રહેનેદીયા ન મુઠી;

બસ્તી વો બાગ સારી કીલ્લે અંદર સો બએઠી,
રાનીને મેહેલ છોડા નીચે ઉતરકે બએઠી—સુનયો.
જએપાલ ઉસ ફીકરમેં અફસોસ દીલમેં લાયા,
બલવા જો થા પટનપર મંગલુરપર કયું આયા;
સબ ભોમીયોંને મીલકર સુલતાનકો સીખાયા,
જાતાકટક પટનપર સંગલુર કયું ફીર આયા—સુનયો.
જએપાલને અપસકી સારી સેના બુલાઈ.
કીની સલાહ સભોંને એકાંત પડ બીઠાઈ;
યેહ વકતકો સંભાલો કરકે અબ કુછ બલાઇ,
કરયે નઝર ખઝાના રખયે સુલુક ભાઇ—સુનયો.
જએપાલને કહા યું ડાપન સો અપને કીજે,
મીલએ સો ગીઝનવીસે પએસા જો બહોત દીજે;
હોવેગા ફેર જો માલુમ દીલમેં સમજહકે રખીયે,
નડતી બલા પડનપર સરપર અપન કયુ લીજે—સુનયો.
જએપાલને શીતાબી યેહ મામેલત દવડાઇ,
દીવાન સારે ભેજે હીકમત ઉને લડાઇ;
સુલતાનસે વોહ મીલકે જા બાંદરી કરાઈ,
રાજાકો આવનેકી બાબત સભી ઠએરાઇ—સુનયો.
સુલતાનને કહા યું ફેર ચવકી શબકો જાવે,
જએપાલકો ચડાકર મેરે હુઝુર લાવે;
શાકીર હમીં તુમનપર ઝર માલ બહોત લાવે;
ફેર રૂગરૂ સમજહકર અપના સો દે ચુકાવે—સુનયો.
દીવાન જા શીતાબી જએપાલકો ચડાયા,
ગતલગથા ઝામીનીકા ઉસકો સો કહે સુનાયા.
ગાડોંમેં ભર ખજાના કરને નઝરકો લાયા,
સુલતાનકે હુઝુરી આ કોરનશ બજાયા—સુનયો.
રાજા લગા યું કહેને સુલતાનશાહ સુનો તુમ,
તાબે જો હએ પટનકે ઉસકે હમરાહ રહે હમ;
સમજહો તુંમ્હીં પટનસે મારે નહીં હમેં દમ.
શાકીર હુએ તુમનપર હુગકો નહી હએ કુછ ગમ—સુનયો.
કહેને લગે વઝીરાં સુલતાં સુલુક દીજે,
દેતા હએ ઝર બહોતેરા સબ હાથ કરકે લીજે;
ચલયે સો અબ પટનકો દીલમેં સમજહકે રીજે,

પાની ભરાબહોત પીવાએ ઉનના પીજેં—સુનયો.
સુલતાનને લીયા ઝર નરસીહત કીતી.
બએઠે તુ ઘર પકડકર હમને ભલાઇ કીતી;
તુંજહકો લીદા કીયા અબ રાઝી રઝા સો દીતી,
રાજા ચલા ખુશીસેં મીસરીકો પીતી—સુનયો.
કર કુચકા નકારા મંગલુરસે ચલે હુએ.
પનટકે આ મુકાબીલ મઅદાનકર પડે હુએ;
લશકર સો વાં જહુકાયા જહીંડે ખડે કીએ હુએં,
રાજાકે મોરચોં તોપા લગા અડે હુએ—સુનયો
મએદાંન માઇ હાજત મએલાન વાં હુઆ હુએ,
સુલતાનને બુલાકર બખચીકો યુ કહા હુએ;
રસ્તેમેં ફ્રોત ઝમખી કીતના સો કહે હુવાહુએ,
દફતર ઉપર ચડાઓ ઝખમી અને મુવા હુએ—સુનયો.
બખશી લગે લીખનકો સારા કલમ ચડાયા.
પએદલ સ્વાર ઘોડ મીલકર શુમાર લાયા,
ઝગખી ઔર મુવોકી જુમલા બેરીઝ લાયા,
જુમલા હઝાર બાઇસ સુલતાનકો સુનયો.
રાજા કહે પટનકા સુલતાનસે લડુંગા.
તાલાબ "ભાલકે" પર જાકર અભી અડુંગા;
કરન હુએ જં હીમતસે દીલમેં સો ના ડરૂંગા,
તોપાં ને બાંણુ લેકર સામી સો જાવરગા—સુનયો.
લડનેકી જો તયારી રાજાજે સબ કરાઈ.
બકતર જહુલુમ પાખર સારે સજુ બનાઇ,
આપી સવાર હોકર સંકાત સબ ચડાઇ.
તાલાબ ભાલકેપર ફ્રોજાં વહાં જગાઇ—સુનયો.
સુલતાન શાહને દેખા રાજા ચું ચડકે આયા.
અસવાર ઔર પએદલ સારા કટક લે આયા;
સુલતાનને કટકમેં ચોપદારકો ફીરાયા;
રનજીતકા નકારા ફેર હોકે ખુશ બજાયા—સુનયો.
સુલતાનશાહ ચડે હુએં લાખો કટકકો લેકર,
માગે દોઆ ખુદાકન પાગડીમેં દેકર;
લોગાં મી કટકકે તોપાં ચલાઇ કહેકર,
કહેતે હુએં યું ઝબાંસે દેવે ખુદા ફ્તાહકર—સુનયો.

દાનોં તરફસે જારી તોપાં ને બાણુ છોડે,
ઉડતે હુએં દો તરફકે પ્યાદે ને ઉંટ ઘોડે;
બાદશાહકી ફઓજ ભારી રાજાકે લોગ થોડે.
તોપાંકા મારસીતી ફીતને મુએં ઘોડે—સુનયો.
જંગલ બાંણુ તોટે તોપાને તીર છુટે.
સરસાઇ બાદશાહકી રાજાકે લોગ ખુટે;
ગોલ બાંધકર ખડેથે હોકર જુદે વે ફુટે,
રાજાકે તબ મુવે હુએ રોવે ને સરકો કુટે—સુનયો
સુલતાન કહે અએ યારો તોપાં મત ચલાઓ.
દેવે ખુદા જીસીકો ઘોડેસે લે મીલાઓ;
બરછી ન તીર ભાલે તલવાર અબ બજાઓ,
હાજીકી યું મદદ હુએ રાજાકો લે ઊઠાઓ—સુનયો.
ફરયાદે હક નગીકો ઘોડે ઇનો ઉઠાએ,
દીન દીન કર મોહમ્મદ લશકરમેં જા જહુકાએ;
મારે હુએં કાફીરોંકો લહુ રગત બહાએ,
દીતી ફતાહ ખુદાને સબ મુનકરાં દબાએ—સુનયો.
સુલતાન જંગકો જીતે રાંજા યું ભાગ છુટા,
રાજાકો રન છુટાકર લશકર સો બહોત લુટા,
ભારી હુવા ફતાહ જંગ ઇનસાન બહોત તુટા,
રાજાને ફેર સમજહકર પકટા તલાવ મુટા—સુનયો.
બાદશાહને ભાલકેપર આકર જહીંડે સો ગાડે,
ઝખમી ને ફઓતીઆં સબ સબકો કબરમાં ગાડે;
સુલતાનકે દસહઝારાં રાજાકે બહોત મારે,
સુલતાનશાહ ખુશીસે ફેર શાદમાને જહાંડે—સુનયો.
રાજા પડા તલાવે બએઠા હીમત પકડકર,
ગમ છોડ મામેલેકે બાંધી કમર જકડકર;
બીસહઝાર દોસો મારેગએ હુએં લડકર,
બીલકુલ હઝાર ચોબીસ મરહુમ ઝખમી મીલકર—સુનયો.
સકાત જો રહીથી સબને સલાહ બતાઇ,
રાજા તુ અબ સમજહજા તેરી સો હુએ ઘટાઇ;
લાખોં રૂપૈ તું દેકર કરલે સુલુક ભાઇ,
તેરીં દસા કઠન હુએ સબકેતઇં જઇ ખુદાઇ—સુનયો.
મારેગએ સકાતી તુજહકો ન મેહેર આઇ,

ભુલી નહીં હમનપર તેરી નહીં હુએ જદાઇ;
કર તુત ત્યૂં કયા હુએ બાદશાહકી ફોજ આઇ.
મારેગએ ન છોડે બુરી કરેગા રાઇ સુનયો.
રાજા સમજકે દીલમેં કહેને લગે કે જાયો,
સુલતાનકે હુઝુરી જાકર મુજકે બુલાયો;
લાખાં રૂપૈ કુબુલું મુજકુ રબરૂમેં લાયો,
હોવે મુલુક અપના યેહ વકતકો બચાયો—સુનયો.
ચારન ને ભાટ મીલકર સુલતાન પાસ આએ,
રાજાકે ચુકનેકી અબ મામેલત લેઆએ;
લાખોં રૂપૈકી લાલચ સુલતાનકો બતાએ,
માનો સુખન હમારા દોનોકો યું ભુલાએ—સુનયો.
સુલતાનને યું સુનકર દીતા જવાબ ઉનકો,
તુમતો હુએ ભીકારી અબ કયા કહું તુમનકો;
ઝર માલકી મતલબ નહીં દરકાર નહીં હમનકો,
કલમા પડેનબીકા મએ છોડદું સભોં કો—સુનયો.
ચારન ને ભાટ દોનોં હોકર ખીજલ વલે હુએ,
દાલી નહીં ગલી વાં રાજાસે આ મીલે હુએ;
સુલતાન સુખન સુન દીલમેં બહોત જલે હુએ,
રાજાકો સબ સુનાયા સુલતાનસે જો સુનેહુએ—સુનયો.
સુલતાનશાહ કહેતે હુએ કલમા પઢો તો છોડું
દરકાર વહીં રૂપૈકી ઇસ કુફરકો મએ તોડું;
પટનકે અબ કીલ્લેકો ગોલોંસે માર ફોડું,
દેરોંકો સબ તુડાકર મકકાર મસીયત જોડું—સુનયો.
રાજા યેહ બાત સુનકર કહેને લગા લડુંગા,
મુજકો હીમત લડાઇકી કલમા સો ના પડુંગા;
સામાન હુએ બહોતેરા દારૂસે ના ડરૂંગા,
આકર પડેગી સરપર આખીર સો મએં મરૂંગા—સુનયો.
રાજાકે વો હરોલીથે ભેલી દોનો ભાઇ,
વે "એગરા" હમીરા સીપરસ ઇન્હોંકો આઇ;
રાજાકા પ્યાર ઉનપર મુજકે ઉન્હેકોં જદાઇ,
દોનોંને કરૂ હીમતકો તોપાં સો ફેર ચલાઇ—સુનયો.
ચુકા નહીં પટનકા લાગી લડાઇ હોને.
દીન રાત હુએ ધમાધમ પાવે ન કોઇ સોને;

રાજા સદક ન લાયા લાગા હુએ બહોત રોને.
વોહ બેગરાં હમીરાં લડને હુએ ભાઈ દોને—સુનયો.
રાજા બડે તલાવે સુલતાન ૯.લકેપર,
હોતી હુએં નીત લડાયા પટકને કીલ્લેપરર;
રાજાકો હુએ ગુરૂરી બીસયાર મેગીનોંપલ,
ચુકે નહીં કીનોંસે લાબી પડે દોનોંપર—સુનયો
સુલતાનને કહા યું સારી સેના બુલાકર,
રસ્તે પડનકે બાંધે સબ ચઓકીયાં બીઠાકર;
લેવે નહી કીસીકો કીલ્લા અંદર બુલાકર,
કરને હલાં અપનકો ચવગીરદસે ઉઠાકર—સુનયો.
સુએ વઝીર મીલકર સબ ચવકીયાં બીઠીયાં.
રસ્તે જો પટનકે સબ મારગાં બંધાયા;
દસ દસ હઝાર પએદલ સબ બેરકાં લડયાં,
આગે પટનકે જ્યાંય હોતોચલી લડયાં—સુનયો.
રસ્તે યું બાંધનેકી રાજા ખબર મંગાઇ'
દોનોં વોહથે હરોલી બુજહે ગુન્હોં નકોઇ;
વોહ બેગરા હમીરા સસરા અને જંવાઇ,
ઉનકો કહા ચડો તુમ ઇસ ચવકીયાંપે ભાઇ—સુનયો
વોહ બેગરા હમીરા હીમ્મત ઉન્હોંને કીતી,
ચવકીકે મારનેકો સીતી સો ફઓજ લીતી;
દોનકો રહે હુએં દબકર પડને સો રાત દીતી,
ગફલતમેથી જો ચવકી જાકર સો ઘેર લીતી—સુનયો.
જાગી હુએં ચવકીયાં સબ કીતી ખબર યું દારી,
બાંધી કમર સભોંને લડનેકી હુએ તયારી;
હોને લગી લડાઇ વોહ ચવકીયોંપર ભારી,
તલવાર બરછીયોંકે લગતે હુએં વાર કારી—સુનયો.
ચવકીયાંથી પાંચ કાયમ લાગી લડાઇ દોપર,
ઝખમી હુએ હઝારાં નહીં હીસાબ સોપર;
ચલયા હુએ ખુન અએસા પાની ચલે હુએ જહુપર,
વોહ બેગરા હમી ભાગએ શીકસ્ત આખર—સુનયો.
વોહ બેગરા હમીરા કરકે દગા ગએ હુએં,
મુરસાઇમેં અપસકે આપીં અડક દહે હુએં;
મારહુએં ચવકીયોંને ભુડે સો હો પડે હુએં,

ઇનસાન કંઇ તુડાકર હંડે સો હો પડે હએ—સુનયો.
બાદશાહકી ચવકીયોંકે જીતને અએથે મારે,
ખોદે હએ જગ શરીફ પહેલે સભેંકો ગાડે,
જાગે હએ પીર હોકર સાબીત હુએ વે શાને,
લશકર સબીને મીલકર રાજાકે નામ પાડે—સુનયો.
શારે વઝીર મીલકર બાદશાહસે અરજ કીતી,
રાજાકી ફઓજ કાતની ચવકીને માર દીતી;
સુવકીકેક સો થોડે સખતીં ઉન્હોંકેને કીતો,
ચવકી ઝબર કરો રાજાને હઓંસ કીતી—સુનયો
બાદશાહને ફેર સમજહકર તીન એવકીયાં ઊઠાયાં,
મઝબુત દો જગાપર કાયમ સો લે બીઠીયા;
તાકત રાજાકો કયા હએ અબ કરસકે લડાયાં,
મલઊન બેગરેને ખાઇ સો હએ તવાયા—સુનયો.
મઝબુત ચવકીયાં દો રખીથી નાં કીધરકો,
લશકર જો કુલ પડાથા રાખીથી એક ઊધરકો;
દુસરી હએ તલાવનીપર બારાઇએ ખીઝરકો,
જાને ન કોઇ પાવે હમરાહીકે પટનકો—સુનયો.
દોનોં તલાવ ઊપર લડના હએ રેઝ જારી,
મરતે હએં લોગ કીત્તને ગોલોકી માર ભરી;
લગને હએં મોરચોંમે આકર યું ઝખમ કારી,
હરરોઝ હએ ધમાધમ દીનકો ને રાત સારી—સુનયો.
લડને તલાવ ઉપર રાજા યું બાંધબએઠા,
મહીને યું પાંચ ગુઝરે છઠેમેં આન પીઠા;
ગોલોંકે સબબસે રહેતા નહીંહે નીટા,
મોરચોંકો છોડદેકર આયા હએ આપ હીટા—સુનયો.
હાજી મંગલુરી આપી બએઠેથે જા અચાતક,
મવસુરશાહકે પાસીં કન કાએકીથી થાનક;
કીતી જગા પસંદ વો બએઠે રહેથે કબલક,
રહેના મુજહે સોયાંપર લગતી હએ અચ્છી રવનક—સુનયો.
હાજી મહેમુદશાહકો યું મઓત અપના સુજહી,
કનકાઇકો નીકાલી સામી ખડારે ધ્રુજી;
કનકાઇકો કહા યું જાગીં મેરે શાહજી,
મનું સુખન તુમ્હારા બુઝુરગહો પીર હાજી સુનયો.

હાજીને યું કહા જબ ધામાઇમેં તું જાઇ,
ભેજી તુજકે સો હમને શીરકર ઇધર ન આઇ;
બએઠે જબલપે જાકર હીલા ન વહમ લાઇ,
જાતીહું મએ ખુશીસે ભેજી તુમને સાઇ—સુનયો
ખીદમતમનેથી પુરી ઊસને વીસાલ પાઇ,
હાજી મંગલુરી શાહને અવ્વલમંઝીલ પહોંચાઇ;
કીતી દરન ઊસીકો તુરબત અછી બનાઇ,
હોતી હએ માનતા અબ હકને સો વે જગાઇ—સુનયો.
હાજીકે ખતકે ઊપર સુલતાન મહેમુદશાહ આએ.
કરની જો થા ખુદાકી મીલનેકો અબ ન પાએ;
ચેહ તોડને કુફરકો ગીઝનીસીતી બુલાએ,
હાજી વફાત પાએ—સુનયો.
ઝયારત ઊપર હાજીકે બાદશાહને હીલા નકીતી,
રાજાકી ફઓજ સારી આકર ઘેર લીતી;
મારે તલાવ ઊપર વાંસે નીકલ દીતી,
રાજા યું ભાગ છુટા સખતી ઊન્હોંપર બીતી—સુનયો.
તલાવકે હીલાંપર લશકર બહોત મુવા હએ,
મરહુમ કઇ હઝારાં ઝખમી કઇ હુવા હએ;
સુલતાનકે હએં ઇતને હએં ઇતને રાજાકે જો મુવે હએં,
જુમલા હઝાર સોલા રાજાજી મર ખપે હએં—સુનયો.
બડે તલાબ ઊપર બાદશાહ યું આકે બએઠે,
રાજાકે લોગ ભાગે અંદર કીલ્લેકે બએઠે;
બાઇકે મોરચોમાં કીતે રહેહે બએઠે,
બંદુક બાણ તોપાં ચલને લગે હએં એખડે—સુનયો.
સુલતાનને કહા યું હાજીકે પાસ જાઊં,
પહેચું સો જા શીતાબી લે દસતબસ્ત મીલાઊં;
દેખું જમાલ ઊનકા કદમોંમેં સર નમાઊં,
લાઊં બુલા શીતાબી ખાના પીછે મએં ખાઊં—સુનયો.
હાજી વીલાસ પાએ શાહકો ખબર જો આઇ,
દીન તીન ગએ ગુઝરકર ઝયારત ફજર કરાઇ;
સુલતાં લગે હએ રોને મરગએ હમારે ભાઇ,
મીલના નહીં હુવા હએ કુદરત અજબ ઇલાહી—સુનયો.
સુલતાનને કહા યું ઊનકે બુલાએ આયા,
લાખોં રૂપૈ ખરચકર ઇતની ગએં ફઓજ લાયા;

કરની જો થી ખુદાકી મીલનેકેતઇં ન પાયા,
અફસોસો ગમ કીયા હુએ દીન તીન લગ ન ખાયા—સુનયો
બાદશાહ ગીઝની બોલે પટનકા કુફર તોડું,
બામનને બુત પરસ્તી મારે બગએર ન છોડું;
ઇસલાગકો ન માને ઉનકે મએં સીસ તોડું,
હાજીકે પાસ જાકે પહોંચું મએંહાથ જોડું—સુનયો.
ફર મોરચોંકો લાગુ જારી કીયા હુએ તોપાં,
અંદર ઘુસે ધુંવેકે હોતી ઝરદ સો ધુપાં;
જંઝાલ બાણ તોટે કયા છુટતે બંદુકાં,
કીલ્લેકી માર ભારી જલગએ ઇને.કે રૂપાં—સુનયો.
હનોઝ ફોત જખમી હોતાહુએ લોગ જાહાજા,
મારતે હુએં ચવતરફસે ઘેરે કીલ્લેમેં રાજા;
લડનેમેં હુએ તફાવત હરરોઝ જંગ હુએ બાજા,
ભારી કટકકી શોહરત કયા બાજતા હુએ બાજા—સુનયો.
લડતે બરસ એક બારે પટન ઉપર હુએ હુએં;
મેખાં યું ભેટ ઊગે ઔર થોડ હુએ બડે હુએ;
ફતાહ હજુ હુવા નહી દીલગીર શાહ હુએ,
રબકી મદદ હુઇ જબ આગેકો શાહ ચલે હુએં—સુનયો.
રાજા કહે ઊન્હોંકો સુનયો સકાત સારી,
મોમીનકો મારનેસે લડના હુવા હુએ જારી;
ગએ બારે માસ ગુઝરકર લડતે હજુ હુએ ભારી,
ચુકી નહીં લડાઇ કાટની હુએ ફોજ સારી—સુનયો.
સામાન પુર ભરા હુએ કીલ્લે અંદર હવેલી,
તીરથકે વાસ્તે પરગટતી સકાત થેલી;
પકતા હુએ જું રસોડા ખાને હુએ સારે ભેલી,
લડતે બસર ગુઝરગએ સાઅત ખડી યેહ પહેલી—સુનયો.
સુલતાન કહે વઝીરો કબતક અપન લડેંગે,
પરબાસ અબ પટનકો ફતહા સો કબ કરેંગે ?
આધી ઉમર ગુઝરગઇ કીતનેક દમ ભરેંગે,
ઊઠનેકો લાજ મુઝહકો આખીર સો લડ મરેંગે—સુનયો.
લાગે વઝીર કહેને સુલતાં તુમ્હીં કયું ભુલે,
હાજીસે જા મીલે નહીં બારા બરસ યું ઝુલે;
દીલમેં કહે અકડકર ખુશયાં મેનેથે ફુલે,

માંગો સો જા બશારત ખોલો નીશાન નીલે—સુનયો.
સુલતાન ગીઝનવીશાહ પ્યાદાસો આપ ચલકર,
હાજીકે ફાતેહાપર સારે વઝીર લેકર;
તુરબતકે પાસ પહોંચે બએકે કોરનશ બજાકર,
અહેવાલ અપના કહેને લગે હએં રોરોકર—સુનયો.
દીલગીર શાહ હો બએકે ખાના સો કુછ ન ખાવે,
દીન તીન ચોલ્લા ખીંચા ખાના ન પાની ભાવે;
હાજીસે હુઇ બશારત ફતહા ખુદા કરાવે,
ઊઠના નહીં હુકમ બીન ગરજા નીકલકે જાવે—સુનયો.
હાજીને દી બશારત સુલતાં બુલાએ તુમકો,
ગફલત તુમને કીતી ફેર ભુલગએ હમુકો;
દીતી ફતાહ ખુદાને માનો તુમ ઇસ સુખનકો,
જુમાકે રોઝ જીતો ફતહા કરો કીલ્લેકો—સુનયો.
સુલતાનને કહા યું ખાદીમ ભએં હું તુમ્હારા,
હગરાહી સબ તુમ્હારી યાં કામ નહીં હમારા;
પડગએ હએ ભુલ મુઝકો લાચારહું બેચારા,
કરો દોઆ દીલોંસે કટજાએ ગમ હમારા—સુનયો.
હાજીને દી બશારત આવેગી અબ જુમેરાત,
ઊસ રોઝ ચલેગી આંધી હોગા સો બહોત બરસાત;
ઉસ રાતકો જો આવે રાજાપે ભુત આફત,
લશકરમને તુમ્હારે ખલબલ પડેગી ઊસધાત—સુનયો.
અએસા કભી હુવા નહીં બારા બરસમેં સુન યાર,
આવે પવન ને પાની પાની ઔર હોવે બહોત અંધાર;
અએસેમેં ઘુંડયો તુમ પડતે જો હએંગે દોયાર,
ઊનકો હરોલ કીજે દેવે ફતાહ યું કરતાર—સુનયો.
ગીરજાએ તંબુ સારે ઊનકા સો ના હીલેગા,
કુરઆન ઊનકે આગે દીવા શમા જલેગા;
જાફર અને મુઝફ્ફર ઉનસે ફતાહ મીલેગા,
કુછભી હીલા જુમાકો રાજાકા ના ચલેગા—સુનયો.
હાજીને તબ કહા યું સુલતાં તુમ્હીં સો જાઓ,
જો કહેદીયા હમુને સારા નજરમેં લાઓ;
ઝહાડો જો શાહીયાને મીસરી સો જા બંટાઓ,
રખયો ન ગમ દીલોંમેં ખાના ખુશીસે ખાઓ—સુનયો

સુલતાં ખુશી જો હોકર તસલીમ તબ બજાએ,
હોકર ખુશી ચડે હુએ લશકરમને સો આએ;
ચેહેરેપે રોશની હુએ સારી સેના બુલાએ,
મીસરીકી ખાન કરકે લે નવજાતાં બજાએ—સુનયો.
આઇ સો ફેર જુમેરાત આંધી ચલી હુએ આકર,
ડાલે પવનને તંબુ સારે હીલા ગીરાકર;
જાફર અને મુઝફ્ફર ઊનકા તંબુ રહાકર,
પકડે હુએ વે કુરનાં લે રોશની જલાકર—સુનયો.
સુલતાન ગીઝનવીશાહ ફેર ધુંડનેકો લાગે,
જાફર અને મુઝફ્ફર પીએ ઇન્હોકો જાગે;
ખુશહાલહો ખડે હુએ ઉનકે તંબુકે આગે,
દોનોં યું ભાઇ ઉઠકર કોરનસ બજાને લાગે—સુનયો.
દોનો યું બાઇ બોલે સુલતાન ગીઝનવીકો,
હમપર કરમ સો કયા હુએ ફરમાઓ આપ હમનકો;
દસ જાએપર શીતાબી આના હુવા તુમનકો,
હમકો ન કયું બુલાએ લાગી પવન તુમનકો,—સુનયો.
સુલતાનને કહા યું હાજી કહા કરો તુમ,
દીતી સુજહે બશારત ઇસમેં સો ના ડરો તુમ;
તુમસે ફતાહ મીલેગી હાથી ઉપર ચડો તુમ,
કરના હુએ દીન કાયમ જલાપેસેં જા ભીડો તુમ—સુનયો.
જાફર અને મુઝફ્ફર કહેને લગે દો ભાઇ,
સુલતાનશાહ તુમનકો દેવે ફતાહ ઇલાહી;
આજીઝ બદે હમીં હુએ ઇતનાસો કયા બડાઇ,
આકર હમીં તુમ્હારે તુમહો હમારે જહાઝ—સુનયો.
સુલતાન ગીઝનવીશાહ યું દીલકે બીચ બોલા,
ઉસ વકત કર નકારા લશકર ઉઠાયા ભેલા;
કોસ પાંચકે તફાવત જાકર મુકામ ડાલા,
સબ્જા યું કર ખુશાલી અપના ઝબાંસે બોલા—સુનયો.
સબ્જ લગાયું કહેને લશકર સો ફીર ન આવે,
પટનેકી હુઓંસ કરકે ફીરકર ઇધર ન આવે;
જોંકે સબ્જ ઉસીકો આકર વે માર ખાવે,
જાંકા કીલ્લા પટનકા ઉસમેં દાખલ ન પાવે—સુનયો.
પટનેકે કાફીરાં સબ મુશકબ્બર હોકે ફુલે,

ઈતરે હુએ મોરચોંસે કરતે હઝાર હીલે;
કરતે ગરમ કમાડાં થંડે કીએ વે ચુલે.
જહાંપોંકો એહલદેકર ગફલતમે થે વે ભુલે—સુનયો.
બાદશાહને ચુપચુપાતે કશકરો લે ફીરાયા,
વોહ રાતથી જુમાકી સારા કટક ચડાયા;
ગફલતગને વોહ રાજા ફેર આનકર દબાયા,
જહાંપે ઉપર પટનકે લશકરકો આ ભીડાયા—સુનયો.
હાથી મીઠા હરોલી ઉસપર સો દો મરદ હુએ,
જાફર અને મુંઝફ્ફર હોવેગા રંગ ઝરદ હુએં;
પાખર સજુ લોહેકી ઉસમેંસે વે ગરક હુએ,
પહોચે નઝદીક આકર જહાંપેસે નહીં ફરક હુએ—સુનયો.
કીતી હલાં કટકને વોહ મોરચોંકો મારે,
ખાબ પકડ રહે થે ઉનમેંસે માર ખારે;
ભાગે હુએ સબ ફીલ્હેમે કરકે હઝાર નારે,
સુલતાનકે કટકમેં ખાસે બજે નકારે—સુનયો.
હાથીકો તબ ચલીકર જહાંપેસીતી ખડાયા,
મારી ટકર મીડેને ઉધરકો ખડખડાયા;
જહાંપેગેથે જને ખીલે હાથી તો થરથરાયા,
હાથીને કરકે નાશ અપના યું સર ફીરાયા—સુનયો.
જાફર અને મુજફ્ફર મ્હાવત ઉપર ગુસ્સેકર,
લાગે ઝબાંસે કહેને હાથીકો લે ફીરાકર;
જલદીસે હોલ દે અબ જહાંપે ઉપર ફીરાકર,
મ્હાવતને માર અંકુશ હાથી દીયા ઉડાકર—સુનયો.
જાફર અને મુઝફ્ફર દોનોંસે એક આયા,
હાથી કે સરકે ઉપર અપની કમર લગાયા;
એક ઓંડ કર હરોલી હાથીકા સર બચાયા,
હાથીને ફેર ગુસ્સેકર તીસરી ટકર લગાયા—સુનયો.
દીન દીન કર મોહમ્મદ પટનમેં ભીલ પાડી,
રાજાકે ચવકાયોંકે જહાંપેશે માર કાડી;
સુલતાન ગીઝનવીકી બએડી વાં ફઓજ સારી,
તલવારકી જલમાજહમ હોતી લડાઇ ભારી—સુનયો.
સુલતાન ગીઝનવીકો હકને ફતાહ કરાયાં,
જાફર અને મુઝફ્ફર આગેસે લેચલાયા;

દોનોં વે ભાઇમેંસે તબ એક કામ આયા,
રાજાકે પાપકા અબ ઘડા સો પુર ભરાયા—સુનયો.
સુલતાનકા હુકમ હુએ અબ કતલેઆમ કીજે,
તલવારસે લે મારો પએસા કછુ ન લીજે;
બેદીન મુનકરોંકા પાની મીસાલ પીજે,
કલમા પડે નબીકા જો ઉસકો છોડદીજે—સુનયો.
પટનકે અબ કીલ્લેકે સારે મકાન તુટે,
ઓર બેશુમાર દવલત સારે સીપાહી લુટે;
મારેગએ હઝારો રાજાકે લોગ ખુટે,
કલમા જીને પડા હુએ મરનેસીતી વોહ છુટે—સુનયો.
કીલ્લેગને બીચોબીચ દોનોં જનોંકો મારે,
વોહ બેગડા હમીરા દોનોંકે શીસ પાડે;
ઘોડોંકી ઠોકરોંસે જહાંપેકે બાર કાડે.
મરગએ દોનોં હરોલી રાજા હીમતસેં હારે—સુનયો.
રાજાને મેહેલ છોડા નીચેસો આકર બએઠે,
ઠએરા ન પગ ઊન્હોંકા ડેરેમેં આકે બએઠે;
રાજાકે સાથ શામીલથે સાતસો એઅડે,
ચાકર ઓર ભાઇ સારે સાથી લીએ હુએ બએડે—સુનયો.
સુલતાનને કીલ્લેકો ચવગીરદ કરકે ફેરા,
સબ ચવકીયાં બીઠાકર દેવલકો આન ઘેરા;
તોપાં શુરૂ કીયા હુએ પડને લગા હુએ ડેરા,
દેવલમને પુકારાં હોને લગા ઘનેરા—સુનયો.
રાજાને તબ સલાહકી અબ બાંદરી કરાએ,
સારે મકાન છુટે અપ કાહેકો મરાએં;
લાખો રૂપૈએકો દેકર સુલતાનકો મરાએં,
કર સામને શીતાબી ઉકો આપીં બચાએં—સુનયો.
રાજાને ભેજ છેવટ ફેર મામેલત કુરાઇ,
દેનેકે દેઠ અપસકા વોહ બાત લે ઠએરાઇ;
સમજાહનમેં લાખ ચાલીસ સુલતાનકો સુનાઇ,
સુલતાનકી સમજહમેં પીછુસે બાત આઇ—સુનયો.
દી ઝામીની નીકાલે હાથીકો મારૂ હાલે,
સુલતાન દેખ ડેરા ખુશહાલ હોકે ફુલે;
રાજા ગએ નીકલકર સોમનાથકો યાં ઝુમે,

સુલતાનશાહને દેખા પુતલા ઊધરમેં જહુલે —સુનયો.
સુલતાનશાહ યું બોલે યે ક્યા હુનર બનાયા,
દોરી રસી બનાકર પુતલા અધર ટંગાયા;
કહેને લગે વઝીર સરમેં લોહ જડાયા,
ફેર ચમક પાંના ઊંચા ઊસસે અધર ટંગાયા —સુનયો.
ઉસગાનને હુકમ કર છલકા પથર ઉતારા,
જહુલતાથા પુતલા વોહ ઉસકો ઝમીપે પાડા;
હીકમત ગઇ ઉન્હોંકી વોહ પડરહા બીચારા,
રાજાકે પાપકા અબ આયા નઝર કીનારા—સુનયો,
રાજાકો યાદ આયા સોમનાથ ગયે બીસકનર,
ઉસ વકત કર ઊતાવલ ડેરેસે ગએ નીકલકર;
સુલતાન પાસ જાના દેના રૂપૈ સોં દીમર,
સોમનાથકો છુડાના યેહ બાતચીત કરકર—સુનયો.
કરકર સલાહ સબોંને કીતા જવાબ યું કર,
તુમ્હો હમારે રાજા હમ હએં તુમ્હારે ચાકર;
હમને યહાં સલાહ કી જાના તુમ્હે સો ચલકર;
હાથ બાંધ જા ખડેરહો સોમનાથ લો છુટાકર—સુનયો.
રાજા લગા યું કહેને હરગીઝ મેરે ન જાના,
નહી કી અપન ભલાઇ જા મુહ તો ક્યા દીખાના;
મરજાવે તો ભલાહએ ભાવે ન પાની ખાના
કલમા સો ના પડુગા દીલમેં બહોત હએ ગાંના—સુનયો.
સકાતસારી ગીલકે કહને લગી અએ રાજા,
સુલતાનસાહસે મીલના રહેવે અપનકી માજા;
મીલે નહીં અપન તો જીનેકી નહીં હએ આસા,
હમ હએ તુમ્હારે સાથી તુમભી ચલો અએ રાજા—સુનયો.
સુલતાન પાસ આકાર કહેને લગા વે રાજા,
સોમનાથ દો હમનકો રાખો હમારી માજા;
ગુસ્સેસે તોડના મત રખના ઉસીકા સાજા
પુજાકા હએ હમારા દંડ લો ઉસીકા જહાજા—સુનયો.
સુલતાનને કહા યું પુતલેકો અબ દીઉં નહીં,
પએસેકી ક્યા કમી હએ ઊસકા મેં દંડ લઉં નહીં;
પુજાકા હએ તુમ્હારે તોડે બગએર રહું નહીં,
ઇસલાગકી શરતહએ ગફલત સો ગએં કરૂં નહીં—સુનયો.

કહેને લગે વઝીરાં સુલતાનશાહ વલી,
પએશા જો લો ઉન્હોંસે રાજાકો કરદો ખાલી:
ઉનકો યેહ બુત ખીલાના ચુનેકી કર મીસાલી,
ધોકા પીછે ઉન્હોકો અપનકો હુએ ખુશાલી—સુનયે।
સુલતાનને કહાયું સુનયો વઝીર "મીઠા" શાહ,
હોવે નહી યેહ મુજહસે રખપો ન તુમ યેહ આસા;
દંડ લો તુમ્હી સો બુતકા ફેરકર કરો ખુલાસા,
રાજનસે દંડ લીયા બહોત ફેર કીસે દીયા યું જહાંસા—સુનયો.
સુલતાનસે સલાહ કર રાજાકો વાં બોલાયા,
લેકર સુપારી ઔર પાન રાજાકો વાં ખીલાયા;
સોમનાથકું જલાકર ચુના કલી બનાયા,
રાજા તુંમ્હી સો ખાયે યેહ હુએ તુમ્હારી માયા—સુનયો.
રાજા લગા યું કહેને સોમનાથ દો હમનકો,
પએસા યું દંડકા સારા હમને દીયા તુમનકો;
રોતે રહે હુએ સારે જાવે હવે ઘરોંકો;
સોમનાથ બીન યેહ ન્યામત કમની નહીં હમનકો—સુનયો.
સુલતાનને કહાયુ સોમનાથકો દીયાહુએ,
રખા નહી હમુને તુમને સો નલીયા હુએ;
સોમનાકો જલાને ચુના કલી કીયા હુએ,
તુમ ખાગએ ઉસીકો સુપવાસ જબ કીયા હુએ—સુનયો.
રાજાઓને સુના જબ સોમનાથ લે કે ખાયા,
મરનેકા તબ ઇરાદા સારોંકે દીલમેં આયા;
કીતનોને બસ કટારી લેકર ગલેમે બાયા,
કીતનોંને તબ ઝબાંપર ખંજરસો લે ચલાયા—સુનયો,
કીતને તો મરગએ હુએ કીતને ઊઠે હીમતકર,
સુલતાનકે મુકાબીલ શમસીરકો પકડકર;
સુલતાનને ઉન્હોકો મારે હુએં તબ રગડકર,
જીતે જો હાથ આ એ બાંધે હુએં સબ જકડકર—સુનયો.
સુલતાનને પટનકા સારા સો ડર મીટાયા,
આસપાસથે જો ગાંવાં સબમેં હુકમ ફીરાયા;
રાજનકો ફેર બુલાકર સુલી ઉપર ચડાયા.
દુશમન જીતે રહેથે સબ મારકર ઘટાયા—સુનયો.
સબ મુનકરોંને મીલકર હુએબત દીલોમેં ખાયાં,

રાજાકા જો તખ્તથા સુલતાનકો બતાયા,
સુલતાન ઉપર બએઠ અપના હુકમ ચલાયા,
સબ કાફીરોંકો મારે હએગા વલીકા માયા—સુનયો.
તબ બાદશાહને લેકર ચોબદારકો ફીરાયા,
લશકર અમીર ઉમરા મોમીન સભી જમાયા;
હાજીકે વાં અરશપર ખાના બહોત પકાયા,
ખીલત્રાકો સબકો વાંપર દસ્તાર ફેર બંધાયા—સુનયો.
સુલતાન ગીઝનવીને તબ પએરવી કરાઇ,
હાજી મંગલુરી શાહકી ખાસી જગા બનાઇ;
કયા નુંર હએ અલ્લાનુર હકને સો દી બડાઇ,
મએં હું ગરીબ આજીઝ કરયો મદદ ઇલાહી—સુનયો.
સંગેમરમરકે પાટ લેકર ઉસકો વહાં ખુદાઇ,
તારીખ જંગકી સારી ફારસીમને લીખાઇ;
રોઝે અંદર હ.જીકે સુલતાનને રખાઇ;
પતથરકી વાવ વાંપર સુલતાનને ખુદાઇ—સુનયો.
કયા ગરતબા ઉન્હોકો ખાલીકને જો દીયા હએ;
દો ભાઇને ફતાહકી નામ હશરતક રહા હએ;
તુરબત ઉન્હોકી ખાસી સુલતાનને બધા હએ,
જનફર અને મુઝફ્ફર મસજીદ વાં બની હએ—સુનયો.
વોહથા ગરીબ ધાંચન આજીઝ જો માઇ "પુરી"
હકને ઉસે નવાઝા રૂતબા મીલા હએ નુરી;
હકતાલા જીસકો ચાહે દેતા હએ યેહ સબુરી,
ગુંબજ બંવાકે અંદર રોશનાઇ કીતી પુરી—સુનયો.
ઉસ કામસે જો ફારીગ સુલતાન જબ હુવા હએ,
આકર શહેરકે અંદર સામાં સફરકા કીયા હએ;
રાજા મીસાડ અંદર યુંકર સો કહે રહા હએ,
હાજીને ઉસકે ઉપર લાનત બહોત કીયા હએ—સુનયો.
હાજીકો ઉસ વકતમેં રાજા જવાબ દેતા,
કલમા નબીકા કહેતા શાબીત ઇમાન રહેતા;
રહેતા મકામ કાયમ કયુંકર જમા સો ખોતા,
મારા કલમ ખુદાને હોવે બગએર ન રહેતા—સુનયો.
યા રબ મેરી દોઆ યેહ હરદમ કુબુલ કીજે;
આખીર વકતકે ઉપર કલમા સો યાદ દીજે;

વાલીદ મેરે ગુઝર ગએ જન્નત નસીબ કીજે:
તેરે તબીકો ઉફલત મેરે દીલોમેં દીજે—સુનયો.
સુલતાન ગીઝનવીને ફેર મામેલત યું કીતી,
પટનકી ફ્એોજદારી સો મીઠેખાંકો દીની;
કીતની ફ્એોજ લેકર તાબે ઉન્હોંકો કીતી,
માલીક હુએ મીઠેખાં સરપાવ ઇન્હોકો દીતી—સુનયો.
સુલતાનશાહકે શાથી દો સેખથે સીદીકી.
ઉનકો દીયા ખુદાને અપના ઇશક હકીકી,
સબ મુનકરોંકો મારે રહેને દીયા ન બાકી,
ફરજંદ અબાબકરકે તહકીકથે રફીકી—સુનયો.
સુલતાનને ઉન્હોપર યું મેહેરબાની કીતી,
પટનકે શહેર અંદર જાગા ઊન્હોંકો દીતી;
સુલતાનને ઊંન્હોકો પરવહ સમુલી કીતી,
પટનકે પરગનેકી ઉનકો કઝાત દીતી—સુનયો.
સોપી કઝાત જીનકો કયા નામથા ઉન્હોંકા,
"શેખ જલાલુદીન લુકમાન" સબ કરમથા ઉન્હોંકા,
ભાઇ સગેથે દોનાં માબાપ એક ઊન્હોંકા,
સીપરશ નવે મુસલમાં રહેના હુવા ઇન્હોંકા—સુનયો.
રીપરશ યુકર પટનકી બાદશાહને કી તયારી,
કર કુચકા નકારા નીકલી હુએ ફ્એોજ સારી;
અસવાર ઔર પએદલ કીતી ઉન્હોં તયારી,
લી હાઝરી ઉન્હોંકી ગઇ ફ્એોજ કીતની મારી—સુનયો.
બખશીકો હાઝરીપર ઉસ વકત લે બોલાયા,
ગીઝની સીતી ચડેથે તબકા શુમાર લાયા;
મરહુમ હુએ સવાલાખ ઇતના નઝરમેં આયા,
દફતર ઉપર ચડાકે સુલતાનકો સુનાયા—સુનયો.
સુલતાન કર ખુશાલી ઘરકી તરફ સીધાર,
મંગલુરમેં સો આકર મુશરીક કીતનેક મારે;
દે કરકે ભાગ "દેરાજી" કો બચાએ સારે,
હોતા હુએ કુચ દાયમ ગીઝની તરફ સીધારે—સુનયો.
બારા બરસ ગુઝરગએ ખુશહાલ લોગ સારે;
રસ્તેમેં શહેર "જેસલ" આકર મુકામ કીધારે;
બાકી રહેથે રાજા આકર ભીલે હુએં સારે,
કીતને હુએ મુસલમાં કીતને ગએ મારે—સુનયો.

ચલ કુચકા નકારા ઉસદમ સો ફેર બજાએ,
કરતેથે બહોત ખુશાલી ગીઝની નઝર દીખારે;
બારે મહીને ગુઝરે કહેતે ઝમાંસે સારે,
જીતેકો હુએ ખુશાલા મરગએ સો હુએ બેચારે—સુનયો.
એક સાલ રાહમે ગુઝરા ગીઝનીમેં જાકે બએઠે,
સુલતાન ગીઝનકી શાહ જાકે તખ્તપર બએઠે;
સાંથે સબે મીલનકો હોકર ચલે એખઠે;
બાજે હુએં શાદીયાને ખુશહાલ હોકે બએઠે—સુનયો.
સુલતાન પાદશાહને શુકરગુઝારી કીતી,
લાખોં રૂપૈકી ખએરાત હાથોંસે બાંટ દીતી;
શુરફા જીતે મુએથે તદબીર ઊંનકી કીતી,
કંઇ લીખદીએ વઝીફાં નકદી ઘરોંકો દીતી—સુનયો.
એકરોઝ મીઠેખાંકે દીલપર યું વહમ આયા,
દેખના દેવલકો જાકે કએસા વોહ હુએ બનાયા;
દેવલકે દેખનેકો ચલકર મીઠેખાં આયા,
દેખા હુએ હીરકે સારા પથ્થર નઝરમેં આયા—સુનયો.
જીસ વકતપર યેહ દેવલ લગાથા જારી,
દેખા નજુમીયાંને ગસ લે ઝમીંપે મારી;
નીકલા નજુમમેં યું દેવલપે વાત ભારી,
ઉસકો તોડે મીઠેખાં કીતી હુએ બાત સારી—સુનયો.
રાજાને બાત સુનકર દીલપર યેહ વલમ લાયા,
દરીયાકી ખાર મીઠા રાજા નઝરમેં લાયા;
ડેરેકી કર મરંમત રોગન કીયા પીલાયા,
જો "મીઠે ભંગ" સુનાથા ઉસએં તમામ લીખાયા—સુનયો.
દેવલ મીઠેખાં દેખતે એક પાટ ત્યાં આગઇ નઝર,
ઊસમેં લીખાથા "મીઠે ભંગ" વો વાંચકર કીતી નઝર;
મુનજ્જુહ નામસે પડતા હુએ તો યેહ તોડકર કરના ગુઝર;
કીતા હુકમ બેલદારપર દેવલકે તઇ પાડો ફજર—સુનયો.
દેવલકો લાગે પાડને તબ કારીરોંકે દીલ જલે,
દેવલકે ફેર અફસોસમે લડનેકેલઇ ફીરકર ચલે;
કઝ્યા મીઠેખાંસે કીયા મારકર મસાનોમેં જલે,
ચલથા નહીં ઉનકા સો કુછ ફલગા નહીં આખીરપડે—સુનયો.

ઉન કાફીરોંકો માર કર બએઠે મીઠેખાં નામવર,
કઇ મુનકરને માર પડે લુંટે ઉન્હોકે ખુબ ઘર;
પએસા રૂપે અશરફી કીતા જમી યું સારા ઝર,
સબ દુસ્મનોંકો મારકર પટનકો અબ કીતા હુએ સર—સુનયો.
કીસ્સા પટન પરભાસકા કીતા હુએ અબ સારા જગા,
ખુશ બએતપર મએને લીખા કીતાહુએ સબ મુદ્દા તમા;
શાબાનકી ચવઆીસવીં વોહ રોઝથા દીદે જુમા,
યેહ સાંચી સભી સુનકર નકરયો કુછ ગુમાં—સુનયો.
ગુઝરે નબીકો ચારસો સતરે બરસ પહોંચેથે જગ;
ઉસ વકતમેં કબ્જા કીયા પટન ઉપર બાદશાહને જગ;
યેહ જગ નામેકી જો સન તુમકો સુના દીતી મએં સબ,
યેહ કીસ્સા સુનકર સબજને યારો નહોના દુગ અજબ—સુનયો.
ઇસલામ દીં કાયમ કીયા સુનકર ગએ મારે વે તબ,
કાફીર બડેથે બેહરમ ઈમાનભી લાએ ન તબ;
ઉપર સભીકે જુલ્મકર ફીનાર હોગએ સબકેસબ,
હાજી મંગલુરીશાહને કયા હીકમતમાં કીતી અજબ—સુનયો.
કીસ્સા પટન પરભાસકા યારો યહાં કીતા તમામ,
પડયે ઇસે સબ મોમીનાં કયા ખુબ હુએ નાદર કલામ,
બએઠે નબીપર સબ જને પડયો દરૂદાં સુબ્હો શામ.
બાલે નબીપરભી સદા ભેજો દરૂદાં વસ્સલામ—સુનયો.

તમામ શુદ.

બહુજ ઉપયોગી છે, તેથી આ પુસ્તક પ્રત્યેક ગૃહસ્થોને સંગ્રહ કરવા યોગ્ય છે. સુંદર છાપ, ઉત્તમ કાગળ અને મનોહર બાંધણું છે.

ભાગ ૨ જો. આ પુસ્તકમાં નપુંસકતા, અને કમતાકાતને દુર કરવાના અકસીર ઇલાજ રૂપ ઘણાજ પૌષ્ટિક પાકનું બયાન આપવામાં આવેલુંછે. તેમજ મદનાંકુશના (ઇંદ્રિની) શિથિલતા (હસ્તદંડી) હસ્તકર્મ દોષ નાશ કરવાના તથા મદનાંકુશની વૃદ્ધિ સ્થગતા કરવાના અને સ્ત્રીઓના રોગ પ્રદરનાશક વિર્ય સ્થંભન-આદિ અનેક અનુભવિ પ્રયોગો સેહેજમાં થઇ શકે તેવા અને તે સાથે પુનાની દવાઓ પણ દાખલ કરવામાં આવેલછે. **તિલા લેપ પટી** વીગેરે ઉપયોગી બાબતોથી ભરપુર પુસ્તક છે.

બીરબલ અને બાદશાહ

ની અપુર્વ ગમ્મત સાથે જ્ઞાન આપનારી વાર્તાઓ.

ભાગ ૧—૧૨ સુધી.

પ્રત્યેક ભાગની કિં. ૨ આના. ટ૦ ખ૦ અરધો આનો.

સુબોધનો સાગર, ચતુરાઇનો ચોરસ, હાસ્યનો હોજ, ગમ્મતની ગુલાબદાની, વાક્ય વિનોદનું વીલાસસ્થાન, વાંચન કળા પ્રાપ્ત કરવાનું વાંચનગૃહ અને શિક્ષા સંપાદન કરાવનાર શિક્ષક રૂપ વાર્તાઓનો ભંડાર કે જેમાના દરેક વારતા શોખીલાઓને આનંદ, રસિક જનોને રસિકતા, પ્રેમીજનોને પ્રેમાનંદ, ઉદાર જનોને આહલાદ, સમજુ જનોને શાંતિ અને ગમાર લોકોને વખતોવખત ગમ્મત સાથે જ્ઞાન આપનાર છે. જેનું અલંકારીક સહેલી અને સરલ ભાષામાં રસિક લેખકના હાથથી લખાણ કરાવી વિશેષ લોભ ન રાખતાં માત્ર વાચન શોખ વધવાના અને દરેક વર્ગના મનુષ્યો સહેલાઇથી ખરીદી શકે તેવા હેતુથી તે વાર્તાઓના ન્હાના ન્હાના ભાગ પાડી બહુજ ટુંકી કીમત રાખેલ છે માટે વ્હેલા વ્હેલા ખરીદો, વાંચો, વિચારો અને આનંદરસ લઇ પુનઃ ખરીદવા તમારા મિત્રોને આગ્રહ સહિત ભલામણ કરો.

સરનામું.

મહાદેવ રામચંદ્ર જાગુટે. બુકસેલર.

પુસ્તકાલય—અમદાવાદ.

હુન્નર સાગર.

નિરૂદ્યમીને ઉદ્યમી અને નિર્ધનને ધન-વાન બનાવનાર.

૨૦૦૦ હુન્નરોનો સંગ્રહ.

કિમ્મત રૂ. ૧ ૮૦ ખ૦ ૨ આના.

આપણો દેશ હુન્નરમાં સાંપ્રતકાળમાં પછાત પડવાથી અધગાવસ્થા ભોગવે છે. અને યુરોપ-આદિ પાશ્ચિમાત્ય દેશ હુન્નરમાં આગળ વધવાથી સર્વ પ્રકારે આગળ વધી અવર્ણનીય સુખ સંપાદન કરે છે. આપણા દેશમાં હુન્નરોનો વિશેષ પ્રચાર થાય અને પરદેશી મોહક વસ્તુ ઉપર મમતા અટકાવવાના હેતુથી ભગીરથ પ્રયત્ન કરી આ પુસ્તકને પ્રસિદ્ધિમાં મુકવામાં આવ્યું છે. આજ પર્યન્ત ઘણા ઘણા લેખકોએ હુન્નર વિષે લેખો લખીને પુસ્તકના આકારમાં બાહાર પાડેલા છે. પણ તે બધા એક બીજા ઉપરથી સહેજ ફેરફાર થઇને લખાયલા છે. પણ આમાં તેમ ન કરતાં ઘણાજ સારા અને સહેલાઇથી બની શકે તેવા બે હજાર હુન્નરોનો સમાવેશ કરવામાં આવેલ છે. આની સમાનતા આજકાલ ગાડરીયા પ્રવાહ પ્રમાણે પ્રકટ થતાં હુન્નરોનાં પુસ્તકો કરી શકે તેમ નથી. ગુજરાતી ભાષામાં હુન્નરનાં જેટલા પુસ્તકો લખાયલાં છે તેમાં આ પુસ્તક સર્વોત્તમ પણાની પ્રતીતિ આપે છે, એમાં પ્રતિ સ્પર્દ્ધિથી પણ ના કહી શકાય તેમ નથી. આમ હોવાથી આ ગ્રન્થનો આર્ય પ્રજા એક સરખી રીતે લાભ થઇ શકે, અને આપણા આર્યાવ્રતમાં હુન્નરનો પુનરોદ્ધાર થાય એ જીજ્ઞાસા આજ લાંબો સમય થયા મારા હૃદય મન્દિરમાં થયા કરતી હતી, તે ઈચ્છા પ્રભુકૃપાએ પાર પડી છે. ભાષા શુદ્ધ અને સરળ રાખવામાં આવી છે. જે વડે લાખો રૂપીઆ સંપાદન કરી શકાય એવાં અમુલ્ય પુસ્તકની કીંમત વિશેષ દ્રવ્ય લોભ ન રાખતાં પ્રથમ બે રૂપીઆ હતી છતાં પુસ્કળ પ્રચાર કરવા માટે હાલ માત્ર ૧-૪-૦ રાખવામાં આવેલ છે. માટે આવી સોનેરી તક ગુમાવતા નહિ. અને સ્વદેશાભિમાની લાગણી હૃદયમાં લાવી લ્યો. આ હુન્નરનો ખજાનો ! અને તે વડે શ્રી તથા કીરતી સંપાદન કરી અક્ષય સુખ મેળવી અખન્ડ કીરતી સંપાદન કરો. એજ **सुज्ञेषुकिंबहुना**